

Materiál na rokovanie
Rady vlády SR na podporu exportu a investícií

**Informácia o stave rokovaní o dohode o Transatlantickom obchodnom
a investičnom partnerstve
medzi Európskou úniou a Spojenými štátmi americkými**

Podnet:

Iniciatívny materiál
(v súlade so závermi Rady vlády SR
na podporu exportu a investícií
z 22. októbra 2014)

Obsah:

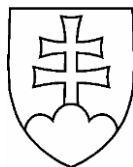
1. Návrh záverov Rady vlády SR na podporu exportu a investícií
2. Predkladacia správa
3. Informácia o stave rokovaní o dohode o Transatlantickom obchodnom a investičnom partnerstve medzi Európskou úniou a Spojenými štátmi americkými

Predkladá:

Pavol Pavlis
minister hospodárstva
Slovenskej republiky

v spolupráci s Miroslavom Lajčákom
podpredsedom vlády a ministrom zahraničných vecí
a európskych záležitostí Slovenskej republiky

RADA VLÁDY SR NA PODPORU EXPORTU A INVESTÍCIÍ

Návrh

ZÁVEROV RADY VLÁDY SR
NA PODPORU EXPORTU A INVESTÍCIÍ

č. 02/01/2015
z 18. februára 2015

k Informácii o stave rokovaní o dohode o Transatlantickom obchodnom a investičnom partnerstve medzi Európskou úniou a Spojenými štátmi americkými

predkladateľ: minister hospodárstva SR v spolupráci s podpredsedom vlády SR a ministrom zahraničných vecí a európskych záležitostí SR

Rada vlády SR na podporu exportu a investícií

A. berie na vedomie

- A.1 Informáciu o stave rokovaní o dohode o Transatlantickom obchodnom a investičnom partnerstve medzi Európskou úniou a Spojenými štátmi americkými

Predkladacia správa

Ministerstvo hospodárstva SR je kompetentný gestorský orgán zodpovedný za prípravu a presadzovanie pozícií SR pri rokovaní EÚ s tretími krajinami o preferenčných dohodách o voľnom obchode, vrátane rokovaní o *dohode o Transatlantickom obchodnom a investičnom partnerstve medzi Európskou úniou a Spojenými štátmi americkými* (TTIP - Transatlantic Trade and Investment Partnership).

Dňa 20. augusta 2014 MH SR predložilo na rokovanie Rady vlády SR na podporu exportu a investícií (ďalej len Rada) komplexnú informáciu o stave rokovaní o Dohode TTIP k 1. júlu 2014.

Predkladaný materiál obsahuje informáciu o aktuálnom stave rokovaní po ukončení 8. kola expertných negóciácií, ktoré sa uskutočnilo v dňoch 2. – 6. februára 2015.

Pri tvorbe materiálu boli použité informácie zo zasadnutí pracovných orgánov Rady EÚ a všeobecne dostupné informácie z verejných zdrojov Európskej komisie. Materiál je informatívneho charakteru, nebol preto predmetom medzirezortného pripomienkového konania. Bol však prekonzultovaný s Ministerstvom financií SR, Ministerstvom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR a Ministerstvom zahraničných vecí a európskych záležitostí SR.

Súčasťou predkladaného materiálu je časť spracovaná Ministerstvom zahraničných vecí a európskych záležitostí SR (kapitola G), ktorá obsahuje informácie týkajúce sa postojov jednotlivých členských krajín EÚ k TTIP.

Vzhľadom na to, že v doterajšom priebehu rokovaní doposiaľ došlo len k výmene prvotných ponúk a rokovania stále pokračujú len na expertnej úrovni, materiál nebude predložený na rokovanie vlády SR.

MH SR bude, tak ako doposiaľ, aj naďalej usilovať o aktívne presadzovanie slovenských záujmov v rámci rokovaní o TTIP a plnú informovanosť a pripravenosť na otvorený a transparentný dialóg so širokou odbornou aj laickou verejnosťou.

Vzhľadom na pokračujúce expertné rokovania o TTIP by MH SR uvítalo poskytnutie konkrétnych informácií zo strany podnikateľského sektora o skúsenostiach alebo prípadných problémoch a prekážkach, s ktorými sa v poslednom období stretli pri prístupe na trh USA a o ich očakávaniach od uzatvorenia dohody o TTIP.

V závislosti od priebehu diskusie počas zasadnutia Rady vlády na podporu exportu a investícií je možné navrhnúť na samotnom rokovaní Rady aj prijatie záveru Rady s cieľom vytvorenia samostatnej platformy pre zainteresované inštitúcie a podnikateľské kruhy, ktorých sa problematika TTIP týka.

Materiál nemá žiadny finančný, ekonomický, sociálny, environmentálny vplyv, ani vplyv na podnikateľské prostredie a informatizáciu spoločnosti.

Informácia o stave rokovaní o dohode o Transatlantickom obchodnom a investičnom partnerstve medzi Európskou úniou a Spojenými štátmi americkými

A. Začatie a priebeh rokovaní o dohode TTIP medzi EÚ a USA

Myšlienka prehlbenia liberalizácie vzájomného obchodu medzi EÚ a USA nie je nová, za posledné desaťročia bolo vytvorených niekoľko rámcov spolupráce smerujúcich k odstraňovaniu bariér brániacich rozvoju obchodu s tovarom, službami a kapitálom (Transatlantické hospodárske partnerstvo z roku 1998 a v rámci neho Transatlantická hospodárska rada vytvorená v roku 2007).

Jedným z dôvodov pre oživenie myšlienky dohody o voľnom obchode s USA je nedostatočný pokrok v multilaterálnych rokovaníach o Rozvojovej agende z Dohy v rámci Svetovej obchodnej organizácie.

Pracovná skupina EÚ a USA na vysokej úrovni odporučila, po vzájomných rokovaníach v rokoch 2011 - 2012 a preskúmaní možností zlepšenia podmienok na zvýšenie rozvoja obchodných vzťahov, pracovných príležitostí a zabezpečenie hospodárskeho rastu na oboch stranách Atlantiku, otvorenie rokovaní o transatlantickom obchodnom a investičnom partnerstve medzi (TTIP – Transatlantic Trade and Investment Partnership).

Negociačné smernice (mandát) pre Európsku komisiu (EK) boli schválené Radou EÚ (na úrovni ministrov členských krajín) dňa 14. júna 2013 v Luxemburgu. Mandát predstavuje poverenie pre EK rokovať v mene EÚ o komplexnej dohode o obchode a investíciách s USA, a zároveň stanovuje základné ciele negociácií a rámce budúcej dohody. Text mandátu k TTIP bol v októbri 2014 zverejnený na web stránke DG Trade a je tiež k dispozícii na web stránke MH SR.

Na dynamiku rokovaní o TTIP má vplyv aj vnútropolitická situácia USA, najmä schválenie Trade Promotion Authority (TPA)¹, ktoré sa predpokladá v lete 2015. Odsúhlasenie TPA by mohlo mať pozitívny vplyv na zintenzívnenie rokovaní o TTIP a dosiahnutie výrazného pokroku v roku 2015.

Doposiaľ sa medzi EÚ a USA uskutočnilo osem kôl rokovaní, pričom ostatné bolo v termíne 2. - 6. februára 2015 v Bruseli. K najdôležitejším diskutovaným oblastiam patrila regulačná spolupráca, negociátori prerokovali jej horizontálny aspekt, ako aj sektorové regulačné záležitosti. Podľa vyjadrenia hlavného negociátora EÚ Ignacia Garcia Berceru rokovania nebudú viesť k oslabovaniu štandardov ochrany spotrebiteľa, zdravia, práce a životného prostredia. V oblasti horizontálnej regulačnej spolupráce strany rokovali na základe textových návrhov EÚ aj USA, čo je podľa vyjadrenia Ignacia Garcia Berceru významným krokom vpred a smeruje k vytvoreniu konsolidovaného textu pre túto náročnú kapitolu.

---

¹ Trade Promotion Authority je právomoc prezidenta USA rokovať o medzinárodných obchodných zmluvách, pričom Kongres môže obchodnú dohodu buď schváliť ako celok alebo odmietnuť, ale nemôže text meniť, upravovať alebo prijímať k nemu dodatky. TPA udeľuje prezidentovi USA Kongres na vymedzené časové obdobie.

V oblasti prístupu na trh boli prediskutované clá v obchode s tovarom (diskusia vychádzala z minuloročnej výmeny ponúk, obe strany vyjasňovali svoje priority a citlivé položky), obchod so službami (diskusia bola zameraná na prístup na trh, ako aj na regulačnú oblasť), ako aj verejné obstarávanie (diskusia vychádzala z predložených textových návrhov kapitoly, boli tiež prerokované niektoré aspekty prístupu na trh).

V rámci tretej oblasti – pravidiel – bol prerokovaný udržateľný rozvoj, t.j. ochrana práv pracujúcich a životného prostredia. Rokovalo sa aj o kapitole pre malé stredné podniky, pričom v apríli 2015 počas ďalšieho kola rokovaní sa bude konať špeciálny workshop EÚ – USA určený pre malé a stredné podniky. Tak ako počas predchádzajúcich kôl, aj počas ôsmeho kola sa uskutočnilo stretnutie s viac ako 400 zástupcami priemyslu, profesijných asociácií, obchodných združení, mimovládnych organizácií, ako aj so zástupcami podnikateľskej sféry atď. Predmetom diskusie bolo najmä odstraňovanie netarifných prekážok obchodu, teda regulačná oblasť.

B. Štruktúra rokovaní o dohode TTIP

Rokovania sú rozdelené do troch hlavných oblastí:

- **prístup na trh** – obchod s tovarom a colné sadzby, obchod so službami, investície, verejné obstarávanie a pravidlá pôvodu tovaru;
- **regulačná spolupráca** – technické prekážky obchodu, sanitárne a fytosanitárne opatrenia, regulačná spolupráca v konkrétnych sektoroch (motorové vozidlá, chemický sektor, kozmetika, strojárstvo, medicínske zariadenia, informačné a komunikačné technológie, farmaceutický sektor, textil);
- **pravidlá** – udržateľný rozvoj, energetika a nerastné suroviny, clá a uľahčovanie obchodu, malé a stredné podniky, mechanizmus riešenia sporov investor – štát (ISDS), hospodárska súťaž (štátne obchodné podniky, podpory), práva duševného vlastníctva vrátane ochrany geografických označení, riešenie sporov.

C. Ciele EÚ a aktuálny stav vo vybraných oblastiach rokovaní

1. Prístup na trh

Obchod s tovarom a colné sadzby

Cieľom je eliminácia colných sadzieb a ostatných prekážok obchodu. Väčšina colných sadzieb by mala byť odstránená od dátumu uplatňovania dohody, prípadne v dohodnutom prechodnom období. U mimoriadne citlivých položiek sa predpokladá len čiastočné otvorenie trhu.

Priemerné colné sadzby EÚ a USA sú na relatívne nízkej úrovni, pričom viac ako polovica objemu vzájomného obchodu medzi EÚ a USA nie je zaťažaná colnými poplatkami. Ostatné colné sadzby majú v súčasnosti rôznu výšku od 1-3 % napr. u surovín až po 30 %-né colné zaťaženie u tovaru ako odevy a obuv. U niektorých skupín tovaru sú colné sadzby extrémne vysoké (napr. clo USA na tabak – 350 %, na arašidy – vyše 130 %). EÚ a USA v niektorých tovarových skupinách harmonizovaného systému uplatňujú na ten istý tovar rozdielne výšky colných sadzieb, napr. EÚ u áut uplatňuje na dovoz z USA clo vo výške 10 %, clo USA je len 2,5 %; u vlakových súprav je situácia opačná – clo EÚ je len 1,7 %, clo USA dosahuje výšku 14 %.

Výmena colných ponúk medzi EÚ a USA sa uskutočnila vo februári 2014, pričom ambície ponuky USA boli výrazne nižšie ako ambície ponuky EÚ. Ponuka USA navrhla okamžité odstránenie ciel iba na 75 % položiek colného sadzovníka predstavujúcich 67 % celkového obchodu medzi EÚ - USA, zatiaľ čo EK v ponuke EÚ navrhla odstránenie ciel na 90 % položiek predstavujúcich 95 % objemu obchodu. K ďalšej výmene colných ponúk zatiaľ nedošlo.

Obchod so službami

V obchode so službami sleduje EÚ päť základných cieľov:

- Zlepšenie prístupu na trh – odstránenie prekážok, ktorým čelia poskytovatelia služieb na americkom trhu. EÚ má záujem na zlepšení podmienok pre firmy z EÚ v oblasti námorných služieb (nakládka/vykládka tovaru), USA má ofenzívne záujmy v cestnej a železničnej doprave. Súčasťou balíka služieb sú aj rokovania o cezhraničnom obchode so službami, o telekomunikačných službách a e-commerce.
- Mobilita – cieľom je dosiahnuť vzájomné uznávanie kvalifikácií v profesiách ako napr. architekti, právnici, a tým im umožniť vykonávať svoju prax na oboch stranách Atlantiku.
- Licencie a povolenia – cieľom je dohodnúť sa na kvalitných štandardoch, ktoré umožnia rýchlejší a jednoduchší prístup k licenciám v sektoroch ako bankovníctvo, poisťovníctvo, účtovníctvo, právne poradenstvo.
- Nové pravidlá v sektoroch ako telekomunikácie, elektronický obchod, finančné služby, poštové a doručovacie služby, námorné služby.
- Rovnaké zaobchádzanie – záruky, že podnikateľským subjektom z EÚ bude poskytnuté rovnaké zaobchádzanie ako subjektom USA.

Služby verejného záujmu (dodávky vody, zdravotníctvo, vzdelávanie, sociálne služby) sú z rokovanií vylúčené a EK nemá mandát o nich rokovať. Tieto služby poskytované vo verejnom záujme zostanú zatvorené pred konkurenciou z tretích krajín (teda aj z USA). Vysoká úroveň poskytovania služieb verejného záujmu tak zostane v EÚ zachovaná.

K úvodnej výmene ponúk za oblasť služieb už došlo. USA predložili svoju ponuku na piatom kole rokovaní, EÚ tak urobila počas šiesteho kola. V súčasnosti pokračuje technická diskusia o budúcom rozsahu záväzkov.

Verejné obstarávanie

Verejné obstarávanie je jednou z oblastí, v ktorej sa spoločnosti z EÚ stretávajú s prekážkami pri prístupe na trh USA. Na základe záväzkov, ktoré sa prijali v rámci Dohody o vládnom obstarávaní WTO, je pre podniky z EÚ otvorených len 32 % amerického trhu s verejným obstarávaním. Preto v tejto oblasti väčšina členských štátov EÚ očakáva zlepšenie prístupu na trh USA. Cieľom EÚ je:

- dohodnúť pravidlá, ktoré zabezpečia nediskriminačné zaobchádzanie pri verejných súťažiach;
- dohodnúť maximálnu možnú transparentnosť pri uchádzaní sa o zákazky v rámci verejného obstarávania;
- zabezpečiť, aby bol prístup na trh s verejným obstarávaním otvorený aj na úrovni jednotlivých štátov USA, nielen na federálnej úrovni. Cieľom je, aby USA počas rokovaní konzultovali prístup na trh nielen s federálnymi štátmi, ktoré majú záväzky v dohode WTO o vládnom obstarávaní, ale aj s ostatnými štátmi. Problémom je najmä uplatňovanie americkej legislatívy „Buy America“ a „Buy American“, ktorá výrazne obmedzuje EÚ prístup na trh s verejným obstarávaním v USA.

Verejné obstarávanie zostáva jednou z najťažších oblastí rokovaní. Ide o oblasť extrémne citlivú pre americkú stranu, ktorá zatiaľ nesignalizovala otvorenosť vo vzťahu k pokrytiu subfederálnej úrovne. K výmene konkrétnych ponúk zatiaľ nedošlo.

2. Regulačná spolupráca

Najdôležitejším prínosom TTIP nebude odstraňovanie ciel, ktoré sú medzi EÚ a USA už na relatívne nízkej úrovni, ale hlavne eliminácia netarifných prekážok obchodu a riešenie regulačných rozdielov medzi systémami oboch strán, najmä v ekonomicky významných sektoroch, ako sú napr. automobilový sektor, strojárstvo a chemikálie a tiež v oblasti poľnohospodárstva a systému sanitárnych a fytosanitárnych opatrení (SPS).

Hlavné prvky regulačnej spolupráce by mali byť - dobrá regulačná prax, transparentnosť, konzultácie so zainteresovanými stranami, hodnotenie vplyvu, bilaterálna spolupráca medzi regulátormi (t.j. užšia spolupráca regulačných orgánov EÚ a USA pri príprave nových noriem, ako aj pri revízii platných noriem), ako i širšia spolupráca na medzinárodných fórach. Právo štátu regulovať vo verejnom záujme, ako aj nezávislosť jednotlivých regulátorov budú zachované.

Americká strana už predložila text kapitoly o regulačnej spolupráci, návrh EÚ bol predložený na 8. kole rokovaní. V oblasti technických prekážok obchodu pokračujú rokovania na základe konsolidovaného znenia textu. Vo vzťahu k regulačnej spolupráci vo vybraných sektoroch si strany konkrétne návrhy textu ešte nevymenili.

Regulačná spolupráca vo vybraných sektoroch

Automobily

Cieľom TTIP v tomto sektore je:

- dohodnúť sa na vzájomnom uznávaní v prípadoch, keď sa normy EÚ a USA zhodujú - regulátori oboch strán v súčasnosti hľadajú metódy na definovanie zhodných alebo podobných noriem. Výsledkom by malo byť vzájomné uznávanie čo najväčšieho rozsahu noriem, ktoré budú považované za ekvivalentné;
- spolupráca pri príprave globálnych nariadení, ktorými sa zaoberá pracovná skupina v rámci Európskej hospodárskej komisie OSN (pracovná skupina WP.29 pre harmonizáciu noriem motorových vozidiel - štandardizácia UN/ECE) - cieľom je rozšíriť zoznam technických noriem dohodnutých v rámci UN/ECE v r. 1998;
- spolupracovať v oblasti harmonizácie niektorých nariadení EÚ a USA v oblasti nových technológií;
- koordinovať plány prípravy nových nariadení a výskumu nových technológií.

Rokovania sú v súčasnosti zamerané na štyri oblasti: ekvivalenciu existujúcich nariadení, zlepšenie spolupráce v rámci UN/ECE (dohoda z roku 1998), skúmanie možností harmonizácie a definovanie oblastí budúcej spolupráce napr. v oblasti výskumu.

Chemické výrobky

Cieľom TTIP je:

- vytvoriť mechanizmus lepšej spolupráce medzi regulačnými orgánmi EÚ a USA rešpektujúc existujúce regulačné systémy oboch strán;
- podporiť využívanie existujúcich medzinárodných štandardov, ako napr. Globálny harmonizovaný systém OSN pre klasifikáciu a označovanie chemikálií (GHS);
- zaviesť prax výmeny informácií o nových vedeckých poznatkoch.

Akákoľvek forma spolupráce medzi regulátormi EÚ a USA bude rešpektovať platnú legislatívu (nariadenia REACH a CLP v EÚ, ako aj americký zákon TSCA)². EK doteraz predložila USA pozičný dokument a príklady praktickej spolupráce. V súčasnosti strany skúmajú možnosti spolupráce v oblasti klasifikácie chemikálií a ich označovania.

Strojárstvo

Cieľom TTIP je:

- zladenie technických požiadaviek a testovacích metód;
- udržanie vysokých štandardov EÚ;
- dosiahnuť úzku spoluprácu regulátorov EÚ a USA s cieľom vyhnúť sa budovaniu nových rozdielnych regulácií, čo prispeje k ľahšiemu vývozu a dovozu strojárenských výrobkov.

Hlavným problémom sú náklady na posudzovanie zhody, absencia harmonizácie štandardov USA a nedostatočná transparentnosť regulácie v USA hlavne na subfederálnej úrovni (túto oblasť v USA pokrýva viacero regulačných úradov).

Poľnohospodárstvo

Dôležitou časťou budúcej dohody TTIP je aj oblasť obchodu s poľnohospodárskymi výrobkami, a to nielen z hľadiska eliminácie ciel, ale aj z dôvodu výrazných rozdielov v regulačných režimoch EÚ a USA. Keďže EÚ zachováva vo všeobecnosti veľmi vysoký štandard ochrany spotrebiteľa, trvá na zachovaní európskeho harmonizovaného schvaľovacieho procesu a neoslbovaní legislatívy EÚ v tejto oblasti. Viaceré členské štáty EÚ (ČŠ), vrátane SR, z tohto dôvodu už pri schvaľovaní mandátu požadovali, aby TTIP neobsahovala záväzky, ktoré by si vyžadovali zmenu európskej legislatívy. Po vecnej stránke ide o požiadavky, aby sa neznižovali žiadne kvalitatívne, hygienické a bezpečnostné štandardy EÚ a aby tak bola zachovaná súčasná úroveň ochrany spotrebiteľa.

Doterajšie rokovania sú zamerané hlavne na netarifné prekážky obchodu, ktoré boli identifikované zo strany EÚ najmä v oblasti obchodu s vínom a liehovinami, ako aj na hľadanie riešenia pre plnú ochranu zemepisných označení EÚ.

Sanitárne a fyto-sanitárne opatrenia (SPS)

V tejto oblasti sú citlivými hlavne problematika geneticky modifikovaných potravín (GMOs), dovoz produktov s obsahom hormónov, ako i regulačné rozdiely vo vzťahu k hygienickým štandardom a ochrane spotrebiteľa.

Dohoda TTIP nebude obsahovať záväzky, ktoré by znamenali zmenu legislatívy EÚ alebo USA. Vysoké štandardy v oblasti životného prostredia a ciele, ktoré boli doteraz stanovené, sú nemeniteľné. Toto opakovane a veľmi jasne zdôrazňujú negociátori tak zo strany EÚ, ako aj USA. Výrobcovia z USA si nemôžu vynútiť prostredníctvom TTIP prístup na trh EÚ napr. pre mäso s obsahom hormónov a kurčatá ošetrené chlóróm. EÚ zakazuje použitie rastových hormónov, čo dohoda TTIP nezmení. EÚ tiež presadzuje dodržiavanie hygienických štandardov v celom výrobnom procese.

Pokiaľ ide o GMOs, existujúce prísne predpisy zostanú zachované. V EÚ i v USA možno na trh uvádzať len tie GMOs, ktoré dostali povolenie. Žiadosti v EÚ preskúmava Európsky úrad pre bezpečnosť potravín (EFSA). Členské krajiny majú tiež právo obmedziť alebo zakázať na svojom území kultiváciu plodín obsahujúcich geneticky modifikované organizmy, a to aj v prípade, že boli schválené na úrovni EÚ. Dohoda TTIP nebude meniť tento schvaľovací systém a existujúcu legislatívu EÚ.

---

² REACH - Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady o registrácii, hodnotení, autorizácii a obmedzovaní chemických látok. CLP - Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady o klasifikácii, označovaní a balení látok a zmesí. CLP zosúladzuje predchádzajúcu legislatívu EÚ so systémom GHS
TSCA - Toxic Substances Control Act – zákon o kontrole toxických látok

3. Pravidlá

Energetika a nerastné suroviny

Cieľom EÚ v tejto kapitole je:

- dohodnúť pravidlá prístupu k energiám a nerastným surovinám, ktorý bude otvorený a udržateľný;
- eliminovať existujúce obmedzenia v tejto oblasti (napr. exportné bariéry USA);
- podporovať rozvoj zelených energií.

TTIP nebude obsahovať špecifické ustanovenia o technológii frakovania (t.j. hydraulické štiepenie – proces, ktorý sa používa pri ťažbe bridlicového plynu). Vo všeobecnosti nemožno v dohode o voľnom obchode ustanoviť povinnosť povoliť technológiu frakovania. Členské štáty EÚ majú možnosť povoliť alebo zakázať jej použitie.

EÚ a USA pokračujú v technickej diskusii, reálne rokovania sa v podstate ešte nezačali.

Malé a stredné podniky

Cieľom TTIP je dosiahnuť, aby malé a stredné podniky EÚ s počtom zamestnancov menším ako 400 mohli predávať a vyvážať do USA oveľa jednoduchšie ako v súčasnosti, čo bude viesť k rastu ich podnikania. Jedným z výsledkov dohody by mala byť zlepšená informovanosť podnikov z krajín EÚ, najmä ohľadom možností vývozu, dovozu a investovania v USA (napr. výška colných sadzieb, daní, colné procedúry, trhové príležitosti). Rokovania pokračujú na základe konsolidovaného textu, ktorý obsahuje základné aspekty spolupráce EÚ a USA v tejto oblasti, transparentnosť a vytvorenie výboru pre malé a stredné podniky. EK tiež vyhodnocuje výsledky prieskumu k malým a stredným podnikom, ktorý prebiehal do 15. decembra 2014, následne bude publikovať správu. MH SR v súvislosti s prieskumom oslovilo Slovenskú asociáciu malých podnikov a Slovak Business Agency s požiadavkou o sprostredkovanie informácie podriadeným a spolupracujúcim podnikateľským subjektom, o vyplnenie dotazníka a jeho elektronické zaslanie EK. MH SR však nebrzdžalo od oslovených asociácií žiadnu reakciu.

Mechanizmus urovnávania sporov investor - štát (ISDS)

Rokovania o ISDS boli dočasne pozastavené z dôvodu verejnej konzultácie, ktorá sa konala od 27. marca 2014 do 13. júla 2014. Konzultácia bola zvolaná za účelom získania názorov verejnosti na to, ako má EK postupovať v týchto rokovaniach. EK dňa 13. januára 2015 zverejnila správu o výsledkoch verejnej konzultácie. EK dostala približne 150 000 reakcií, pričom 145 000 reakcií (97 %) boli spoločné odpovede koordinované niekoľkými mimovládnyimi organizáciami (NGOs), ktoré mali predpripravený obsah. Konzultácie sa tiež zúčastnilo viac ako 3000 jednotlivcov a vyše 450 rôznych organizácií, ako napríklad obchodné spoločnosti, advokátske kancelárie, odborové zväzy, akademici a pod.

EK plánuje ďalšie konzultácie s Európskym parlamentom, ČŠ a všetkými zainteresovanými v rámci EÚ (tzv. „stakeholders“) ako súčasť širšej diskusie o ochrane investícií a ISDS v TTIP, aby mala EK možnosť vypracovať návrhy textov pre ďalšie negociácie TTIP. V súčasnosti negociácie k ochrane investícií a ISDS v TTIP neprebiehajú.

Hospodárska súťaž

Cieľom TTIP je odsúhlasiť pravidlá, ktoré znemožnia firmám dohodnúť sa na fixných cenách a zneužívať trhovú pozíciu a silu. Zabezpečiť, aby súkromné spoločnosti mohli súťažiť so štátnymi podnikmi za rovnakých podmienok. Ďalej tiež zaručiť, aby prípadné vládne podpory v EÚ aj v USA boli poskytované transparentne. Rokovania pokračujú na základe konsolidovaných textov, problémom je definícia štátom vlastneného podniku (USA žiadajú viacere výnimky), ako i otázka subvencií (USA zatiaľ trvajú len na pokrytí federálnej úrovne).

D. Hlavné priority SR v rokovaníach o TTIP

TTIP vytvorí priestor pre posilnenie slovensko–amerických obchodno-politických vzťahov s pozitívnym vplyvom aj na makroekonomické ukazovatele SR. Po uzatvorení dohody o voľnom obchode sa očakáva zvýšený prílev priamych zahraničných investícií z USA, nové príležitosti a ľahšie etablovanie sa slovenských výrobkov predovšetkým automobilového sektoru, elektrotechniky, hutníctva, strojárstva, chemického priemyslu, ako aj ako aj zlepšenie podmienok vývozu domácich agrokomodít na trh USA hlavne v sektore spracovaných agrovýrobkov. Prevažujúce očakávania pozitívnych prínosov v oblasti exportných možností, zamestnanosti, HDP a rozvoja ekonomiky SR ukázal aj prieskum medzi slovenskými podnikateľmi, ktorý realizovala Podnikateľská aliancia Slovenska (štúdia „TTIP a jeho vplyv na ekonomiku SR“).

SR vo vzťahu k znižovaniu colných sadzieb podporuje princíp symetrie a reciprocity. Znižovanie colných sadzieb by malo byť prepojené s uspokojivými riešeniami v regulačnej oblasti. Vzhľadom na citlivosť obchodu s agropotravinárskymi komoditami MPaRV SR uprednostňuje limitovanú liberalizáciu obchodu (t.j. u najcitlivejších výrobkov by mali byť stanovené colné kvóty) za podmienky neznižovania kvalitatívnych, hygienických a bezpečnostných štandardov EÚ a zachovania legislatívy EÚ. MH SR v spolupráci s MPaRV SR špecifikovalo slovenské ofenzívne a defenzívne záujmy v obchode s poľnohospodárskymi komoditami, ktoré boli zaslané EK.

Slovenským kľúčovým záujmom vo vzťahu k USA je eliminácia netarifných prekážok obchodu (NTBs) a riešenie regulačných rozdielov, najmä v sektorech mimoriadneho významu, s hlavným dôrazom na automobilový sektor. Takmer 78 % z celkových vývozov zo SR do USA sa realizuje prakticky v siedmich tovarových skupinách, z čoho najväčší podiel predstavuje vývoz automobilov.

Automobilový sektor zvyšuje svoj vývoz aj exportom pneumatík, ako i častí a príslušenstva motorových vozidiel, preto vývoz tohto sektora v konečnom dôsledku predstavuje podiel vyšší ako 60% z celkového vývozu SR do USA s rastúcou tendenciou.

SR, prostredníctvom MH SR, na všetkých rokovaníach presadzuje, aby základnými cieľmi súladu regulácií bola väčšia legislatívna kompatibilita, spolupráca regulátorov už pri príprave nových noriem a transparentnosť aj na subfederálnej úrovni.

SR podporuje zapracovanie ambiciózneho kapitoly o energiách a surovinách do dohody TTIP, ktorej cieľom je odstránenie exportných bariér skvapalneného zemného plynu (LNG) a ropy do EÚ, čo bude predstavovať významnú možnosť diverzifikácie zdrojov. SR podporuje také riešenie, ktoré čo najskôr umožní odstránenie obchodných bariér pre export plynu a ropy do EÚ pri zachovaní dôležitosti prepravného koridoru plynu cez SR.

V oblasti verejného obstarávania SR, spolu s ostatnými ČŠ, požaduje, aby bol prístup na trh s verejným obstarávaním otvorený aj na úrovni jednotlivých štátov USA, nielen na federálnej úrovni.

SR kladie dôraz aj na problematiku mechanizmu riešenia sporov medzi investorom a štátom (ISDS), ktorý má SR zakotvený vo všetkých platných bilaterálnych investičných dohodách s tretími krajinami. V prípade dohody s USA z roku 1991 je však tento mechanizmus zastaraný a pre štát nevýhodný. SR preto vidí príležitosť dohodnúť v rámci rokovaní o TTIP modernejší a vyváženejší ISDS, ktorý nahradí existujúci právny rámec. Nový ISDS musí

zodpovedať novodobým štandardom ochrany práv oprávnených zahraničných investorov vyplývajúcich im z ich zahraničných investícií, ako aj zohľadňovať právo štátov na reguláciu predovšetkým v oblastiach, kde pôjde o legitímne ciele verejnej politiky (napr. ľudské práva, ochrana životného prostredia, atď.).

E. Transparentnosť

Problematiku TTIP má možnosť sledovať odborná a laická verejnosť SR, vrátane mimovládnych organizácií, priamo na webovej stránke EK (ikona TTIP - <http://ec.europa.eu/trade/policy/in-focus/ttip/>), na ktorej sú zverejňované informácie o postupe EK v rokovaní o TTIP, vrátane pozičných dokumentov EK za jednotlivé oblasti budúcej dohody. Táto stránka pravidelne informuje o rôznych aktivitách a stretnutiach organizovaných formou seminárov a workshopov, kde jednotlivé zainteresované subjekty môžu prezentovať svoje názory a pozície na rôzne aspekty pripravovanej dohody.

Základné informácie sú k dispozícii aj na webovej stránke MH SR (ikona TTIP).

EK v júni 2014 umožnila ČŠ EÚ prístup ku konsolidovaným textom TTIP v tzv. „reading room“ v budove Charlemagne v Bruseli.

Zlepšenie transparentnosti zo strany Európskej komisie

EK v záujme posilnenia transparentnosti rokovaní o TTIP v novembri 2014 prijala niekoľko opatrení:

- prístup ku konsolidovaným textom TTIP pre členov EP, sprístupnenie „reading room“ v Bruseli pre tých poslancov EP, ktorí nemajú prístup k dokumentom v režime obmedzeného prístupu stupeň vyhradené;
- zverejnenie negociačných dokumentov EÚ, ktoré EK aktuálne zdieľa s členskými štátmi a Európskym parlamentom (EP);
- EK zverejnila na svojej web-stránke pozičné dokumenty k viacerým oblastiam (celkovo 15), ako aj konkrétne návrhy textov EÚ k vybraným kapitolám. EK ďalej publikovala tzv. „Reader's Guide“, ktorý vysvetľuje laickej verejnosti princípy tvorby jednotlivých textov negociačných kapitol;
- zmenšenie počtu negociačných dokumentov v režime obmedzeného prístupu, čím sa stanú ľahšie dostupné pre poslancov EP mimo „reading room“;
- zverejňovanie a pravidelná aktualizácia verejného zoznamu dokumentov TTIP, ktoré sú zdieľané s EP a Radou EÚ;
- prístup ku konsolidovaným negociačným textom TTIP na ZÚ USA v Bratislave³.

---

³ Americká strana umožnila prístup ku „konsolidovaným“ negociačným textom (t.j. textom, ktoré obsahujú návrhy EÚ, ako aj USA) k nasledujúcim častiam dohody – urovnávanie sporov, národné zaobchádzanie a prístup na trh pre tovar, hospodárska súťaž, verejné obstarávanie, technické prekážky v obchode, malé a stredné podniky, štátom vlastnené podniky, clá a uľahčovanie obchodu, elektronická komunikácia/telekomunikácie. Na tento účel boli zriadené tzv. „reading rooms“ na veľvyslanectvách USA v hlavných mestách členských štátov EÚ. Prístup do nich je umožnený vecne zodpovedným pracovníkom jednotlivých ministerstiev, a tiež poslancom národných parlamentov. MH SR v súčasnosti rieši administratívny proces, ktorý umožní aj slovenským predstaviteľom prístup k textom v priestoroch ZÚ USA v Bratislave.

F. Konzultačné a komunikačné aktivity MH SR

Ministerstvo hospodárstva SR je kompetentný gestorský orgán zodpovedný za prípravu a presadzovanie pozícií SR pri rokovaní EÚ s tretími krajinami o preferenčných dohodách o voľnom obchode, vrátane rokovaní o TTIP. V súlade s existujúcim rozdelením kompetencií v EÚ sa SR, ani ostatné členské štáty EÚ, rokovaní s USA o TTIP priamo nezúčastňujú, za EÚ vyjednáva Európska komisia. Členské štáty EÚ sú o priebehu a čiastkových výsledkoch rokovaní priebežne informované v príslušnom orgáne Rady EÚ, ktorým je Výbor pre obchodnú politiku (Trade Policy Committee – TPC). V tomto výbore zároveň členské štáty EÚ spoločne kreuju pozície EÚ, ktoré EK presadzuje pri rokovaní s USA.

Pri príprave pozícií SR aktívne konzultuje s ústrednými orgánmi štátnej správy, výrobnými a podnikateľskými zväzmi, združeniami a asociáciami ako aj širšou odbornou verejnosťou. Ofenzívne a defenzívne národné záujmy SR, ktoré boli pripravené na základe týchto konzultácií, MH SR v decembri 2013 zaslalo negociátorom EK.

S cieľom zabezpečiť plnú transparentnosť, informovanosť a vytvoriť priestor pre odborný dialóg, MH SR zorganizovalo 9. októbra 2014 odbornú konferenciu pod názvom „Nové hospodárske, obchodné a investičné dohody medzi EÚ, Kanadou a USA“ za účasti hlavných negociátorov Európskej komisie, USA a Kanady, ako aj poslancov NR SR a EP, predstaviteľov štátnej správy, občianskej spoločnosti, zástupcov médií, akademickej obce a diplomatických zastúpení v SR.

Ďalšie aktivity:

- spolupráca a výmena informácií s Radou vlády pre podporu exportu a investícií;
- MH SR spoločne s MZVaEZ SR a MF SR tiež uskutočnilo niekoľko rokovaní s predsedom Výboru pre európske záležitosti NR SR s cieľom objasniť kľúčové ciele a priority SR v dohode TTIP. Pre SR je táto téma dôležitou súčasťou dohody TTIP. Zástupcovia NR SR a MH SR sa dohodli na pravidelných stretnutiach po jednotlivých negociačných kolách, v snahe vytvoriť platformu pre kontinuálny dialóg. VEZ NR SR je tiež jedným z adresátov správ zo zasadnutí Výboru pre obchodnú politiku Rady EÚ, kde sa problematika TTIP prerokováva;
- zasielanie informácií vecne príslušným ústredným orgánom štátnej správy, NR SR, SOPK, SARIO, Konfederácii odborových zväzov SR, Slovak Business Agency, zastupiteľským úradom SR v zahraničí, ako aj ďalším výrobným zväzom, podnikateľským združeniam a asociáciám,
- spolupráca akademickým sektorom, napr. s Ekonomickým ústavom Slovenskej akadémie vied, Ekonomickou univerzitou, Paneurópskou vysokou školou;
- účasť na viacerých odborných diskusiách k téme TTIP;
- príprava viacerých informačných brožúr (sú dostupné v elektronickej forme na webovej stránke MH SR pod ikonou TTIP - <http://www.mhsr.sk/informacne-brozury-k-ttip/144655s>):
  - TTIP – Mýty a fakty
  - TTIP – zhrnutie najfrekvencovanejších otázok a odpovedí
  - TTIP – kľúčové fakty
  - Čo pre vás znamená TTIP
  - Negociačný a schvaľovací proces – step by step
  - Brožúra MF SR venovaná problematike ISDS

Na aktivitách zameraných na zvýšenie transparentnosti procesu rokovaní o TTIP sa podieľalo aj MZVaEZ SR. V roku 2014 bol prostredníctvom grantového programu rezortu podporený a zrealizovaný projekt agentúry EuroPolicy o.z. „Sú rokovania o TTIP tajné?“.

Vyššie uvedené aktivity dokumentujú úsilie MH SR, ako aj iných zainteresovaných orgánov štátnej správy o aktívne presadzovanie slovenských záujmov v rámci rokovaní o TTIP a plnú informovanosť a pripravenosť na otvorený a transparentný dialóg so širokou odbornou aj laickou verejnosťou.

Vzhľadom na pokračujúce expertné rokovania o TTIP uvíta MH SR poskytnutie konkrétnych informácií zo strany podnikateľského sektora o skúsenostiach alebo prípadných problémoch a prekážkach, s ktorými sa stretli pri prístupe na trh USA a o ich očakávaniach od uzatvorenia dohody o TTIP. Uvítame aj konkrétne otázky, ktoré podľa názorov podnikateľskej obce nie sú zodpovedané v informačných brožúrach MH SR, resp. na webových stránkach MH SR a Európskej komisie.

G. Stanoviská ostatných členských krajín EÚ k TTIP (spracované MZVaEZ SR z podkladov ZÚ SR)

1. Všeobecný prehľad

Predmetná kapitola sumarizuje postoj k TTIP v jednotlivých ČK EÚ. Na základe dostupných informácií sa predkladá pohľad na TTIP z dvoch úrovní. Na jednej strane z politického hľadiska a z druhej strany z pohľadu reakcií širokej verejnosti, vrátane NGO, médií a záujmových združení.

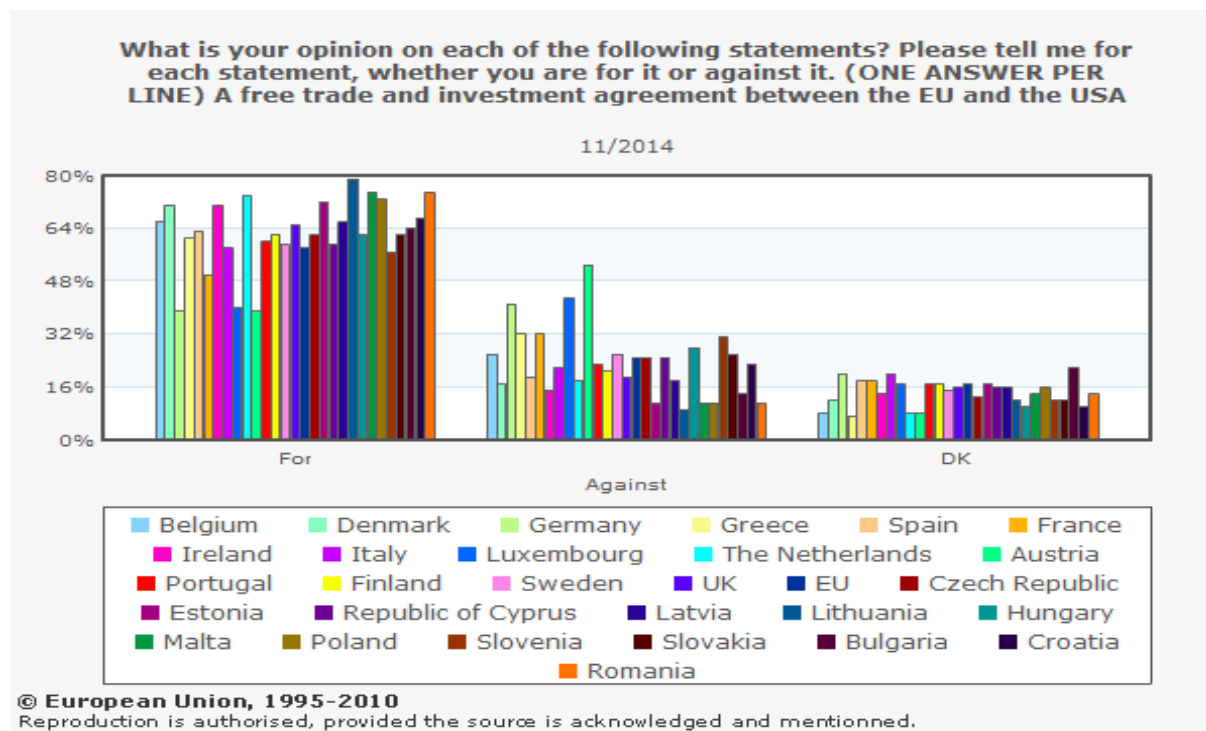
Čo sa týka politického hľadiska, drvivá väčšina ČK EÚ na oficiálnej vládnej úrovni podporuje uzatvorenie TTIP medzi EÚ a USA. Prioritnou tézou je nielen ekonomický rozmer, ale tiež posilnenie transatlantického rozmeru spolupráce medzi Európou a USA. Medzi najsilnejšími protagonistami prijatia TTIP sú Veľká Británia, Švédsko, Dánsko, Belgicko, Nemecko, Portugalsko, Poľsko a Česká republika. I napriek všeobecnej zhode v podpore TTIP istá rezistencia k TTIP sa prejavuje aj na vládnej úrovni. Príkladom môže byť v poslednej dobe prístup Rakúska k TTIP, kde je silný protitlak k TTIP ako vo vládnej RR, tak aj na parlamentnej úrovni. Taktiež treba podotknúť, že v prípade Grécka sa dá očakávať, že novozvolená vládna garnitúra sa postaví k TTIP negatívne tak, ako to deklarovala ešte v pozícii opozície v predvolebných programoch. Dá sa predpokladať, že kreovaním smerovania vlády v Grécku sa môže celkový postoj k TTIP ešte tvarovať.

Druhým hľadiskom vzťahu k TTIP je nálada, reakcie a postoje verejnosti v ČK EÚ. Polarizácia týchto postojov vo veľkej miere závisí od stupňa transparentnosti procesu negotácií TTIP v ČK EÚ, ako aj prístupu vládneho sektoru k informovanosti širokej verejnosti o vývoji rokovaní k TTIP.

Veľmi dobrá spolupráca s verejnosťou je zrejماً napríklad v Českej republike a vo Fínsku. V Českej republike bola zriadená pracovná skupina k TTIP, v ktorej sú zastúpené MZV CZ, MP CZ, HK CZ, Zväz priemyslu a dopravy CZ a ďalšie vybrané asociácie a združenia, ktoré majú dočinenia s americkým trhom ako napr. Asociácia chemického priemyslu. Vo Fínsku, vzhľadom na vnúropolitickú citlivosť tejto témy považujú za dôležité venovať osobitnú pozornosť otvorenosti a transparentnosti počas rokovaní. MZV Fínska v tejto súvislosti organizuje v pravidelných intervaloch verejné zasadnutia, informujúce o rokovaní o dohode TTIP. Vo všeobecnosti sa dá skonštatovať že severské krajiny EÚ aktívne spolupracujú s verejnosťou, a preto v týchto krajinách nebadat' negatívne reakcie na pripravovanú TTIP.

Nemecká verejnosť, i napriek aktivitám vlády DE, kde ministerstvá a aj profesijné zväzy priemyslu podporujú podpis TTIP, je ovplyvňovaná médiami, ktoré vyzdvihujú skôr negatívnu stránku TTIP (chlórové kurčatá, geneticky modifikované potraviny, zhoršenie ochrany v práci, ochrana duševného vlastníctva, geografické označenia, ochrana osobných údajov a pod.). Za dôvody negatívneho postoja časti DE obyvateľstva sa uvádza tzv. amerikanizmus, ktorý sa neteší obľube, antiglobalizácia, civilizačné problémy, konzervativizmus (Bavorsko) a antieurópske hnutie.

Pre dokreslenie aktuálnej situácie prikladáme prehľad, ktorý k otázke podpory TTIP v ČK EÚ spracoval Eurobarometer k 11/2014:

Prehľad podpory TTIP v ČK EU k 11/2014 podľa údajov Eurobarometru (v %)

Krajina	Za	Proti	Nerozhodnutí
EÚ priemer	58	25	17
Belgicko	66	26	8
Bulharsko	64	14	22
Chorvátsko	67	23	10
Cyprus	59	25	16
Česká republika	62	25	13
Dánsko	71	17	12
Estónsko	72	11	17
Fínsko	62	21	17
Francúzsko	50	33	18
Grécko	61	32	7
Holandsko	74	18	8
Írsko	71	15	14
Lotyšsko	66	18	16
Litva	79	9	12
Luxemburg	40	43	17
Maďarsko	62	28	10
Malta	75	11	14

Nemecko	39	41	20
Portugalsko	60	23	17
Rakúsko	75	11	14
Slovensko	62	26	12
Slovinsko	57	31	12
Španielsko	63	19	18
Švédsko	59	26	15
Taliansko	58	22	20
UK	65	19	16

2. Prehľad jednotlivých pozícií členských krajín EÚ k TTIP

Belgicko

Podpora pre TTIP je zakotvená vo vládnom programe novej vlády z októbra 2014. Je tam tiež zdôraznená potreba transparentnosti pri prijímaní dohody a zachovanie sociálnych a kultúrnych záujmov a potravinová bezpečnosť (bez ďalšieho rozvádzania).

BE registruje pomalosť procesu najmä zo strany USA. BE očakáva zmysluplné pokračovanie po lete. Pre BE je citlivá otázka mechanizmu urovnávania sporov ISDS. Osobitný záujem má BE o oblasť námorných služieb (pre hĺbenie, bagrovanie) ako aj poľnohospodárstva. Minister ZV verejne zdôraznil, že európske štandardy v oblasti sociálnej a životného prostredia musia zostať zachované. Téma TTIP prirodzene zaujíma poslancov federálneho i regionálnych parlamentov, kde ministri odpovedajú na interpelácie a potvrdzujú pozície zachovania európskych štandardov. Vzhľadom na aktuálne pomalší proces rokovaní venujú im médiá menšiu pozornosť. MZV BE však potvrdilo, že výhrady mimovládneho sektoru sú stále prítomné.

Bulharsko

BG v rámci úsilia o dosiahnutie väčšej konkurencieschopnosti Európy podporuje rokovania medzi EÚ a USA o TTIP. BG očakáva, že budúca TTIP pomôže posilniť obchod s USA, zlepši prístup bulharských tovarov, služieb a verejných zákaziek na trh v USA a výrazne prispeje k stimulácii hospodárskeho rastu, inováciám, ochrane práv duševného vlastníctva a zamestnanosti v BG. Podľa predstaviteľov vlády BG bude TTIP pre BG veľmi dôležité, s dôrazom na exportné príležitosti pre malé a stredné podniky, ktorých podiel v sektore by bol bez TTIP príliš malý. Taktiež očakávajú, že TTIP bude mať pozitívny vplyv na sektorovú konkurencieschopnosť a produktivitu. BG si je vedomé, že EÚ by nedovolila znížiť normy v oblasti ochrany životného prostredia, práce a zdravotníctva.

Chorvátsko

Z prostredia MH HR, Ministerstva malého a stredného podnikania a živnostníkov HR, MF HR a MP HR neboli zaznamenané žiadne negatívne reakcie oficiálnych predstaviteľov vo vzťahu k TTIP. HR podporuje odstránenie obchodných prekážok. Otvorenou otázkou zostáva oblasť geneticky modifikovaných potravín a ich dovoz a prípadne krmných zmesí z USA. Vládne inštitúcie predpokladajú, že po ukončení rokovaní budú TTIP ratifikovať národné parlamenty krajín EÚ. Otvorenou otázkou zostáva vyčíslenie hospodárskeho prínosu a priamy vplyv na hospodárstvo HR vzhľadom k tomu, že je od roku 2008 v recesii a každoročnom poklese tvorby HDP.

HR masmédiá sa otázkam TTIP venujú len okrajovo. Ekonomický odborný denník "Poslovni dnevnik" prináša sporadicky informáciu k problematike, vo všeobecnosti je vnímaná otázka uzatvorenia dohody medzi EÚ a USA ako nástroj posilnenia ekonomickej stability.

Dlhodobým problémom v HR zostáva konkurencieschopnosť miestnych farmárov, ktorá sa negatívne prejavila najmä po vstupe HR do EÚ k 1.7.2013. Vo finančných problémoch sa nachádza viac ako 50% súkromne hospodáriacich poľnohospodárov. Konkurencia lacných poľnohospodárskych produktov z USA by mohla do určitej miery prispieť k tlaku na farmárov.

Cyprus

CY verí, že sa dosiahne dohoda o akceptácii výrobkov pochádzajúcich z niektorej ČK EÚ, aby mohli byť najmä CY farmaceutické výrobky vyvážané do USA bez nutnosti dodatočných testov kvality. V súčasnosti CY však nie je na zozname krajín, z ktorých je možné dovážať tieto výrobky do USA. Vedľajším efektom tohto stavu je aj skutočnosť, že niektoré krajiny v regióne, ako napr. Egypt, implementujú rovnakú politiku ako USA, to znamená, že dokiaľ nedôjde k zaradeniu CY na zoznam povolených importérov pre USA, nebude môcť CY vyvážať lieky aj do iných krajín. Druhou prioritou je odstránenie viacerých reštrikcií v otázke námornej politiky USA (napr. podľa zákonov USA môžu vnútroštátnu lodnú dopravu medzi americkými námornými prístavmi prevádzkovať iba americké lode, nie európske. Obrannou líniou CY je najmä zabránenie masívnemu importu geneticky modifikovaných potravín na spoločný EÚ trh (napr. pivo, orešky). Problém zo zákazom importu výrobkov pre duálne použitie (napríklad munícia, tá môže byť na jednej strane využitá pre športovú strelbu, ale aj zneužitá v rukách teroristov) je takisto špecifickým problémom CY, avšak v celkovo meradle na výške zahraničného obchodu CY to nemá veľký význam.

Téma TTIP nie je v miestnych médiách pertraktovanou témou a venuje sa jej iba veľmi malá pozornosť.

Česká republika

CZ vláda TTIP podporuje a už vo svojom programovom vyhlásení z 12. 2. 2014 uviedla: „Ambiciózne obchodné a investičné dohody s tretími krajinami považuje vláda za neoddeliteľnú súčasť európskej konkurencieschopnosti a jej prioritou je dokončenie rokovaní o transatlantickom obchodnom a investičnom partnerstve medzi EÚ a USA“. CZ kladie dôraz, aby v TTIP boli zohľadnené všetky záujmy hospodárstva CZ, ktoré spočívajú predovšetkým v odstránení kľúčových prekážok pri vývoze tovaru a služieb do USA. Bariérou sú dnes hlavne vysoké clá a komplikované netarifné prekážky. USA sú pre CZ tradičným obchodným partnerom a predstavujú druhý najväčší vývozný trh mimo krajín EÚ. V CZ je snaha o zapojenie občianskej verejnosti a zástupcov NGOs a záujmových organizácií do diskusie. Bol vytvorený expertný tím zložený z predstaviteľov obchodných asociácií a CZ inštitúcií, ktoré tvoria platformu na výmenu názorov a informácií. Vyjednávanie dohody má v CZ v gescii Ministerstvo priemyslu a obchodu CZ, ktoré pravidelne vydáva aktualizované správy k TTIP na svojej webovej stránke www.mpo.cz v rámci sekcie „Obchodné vzťahy EÚ s tretími krajinami“. Okrem toho na web portáli MPO CZ www.businessinfo.cz je samostatná sekcia venovaná TTIP, so zameraním článkov a informácií pre podnikateľov a exportérov. Pre nich je tiež pripravený interaktívny formulár, ktorý je nástrojom na zasielanie podnetov, dopytov a názorov na priority CZ vo vzťahu k TTIP.

Pri MPO CZ existuje pracovná skupina k TTIP, v ktorom je zastúpené MZV CZ, MP CZ, HK CZ, Zväz priemyslu a dopravy CZ a ďalšie vybrané asociácie a združenia, ktoré majú dočinenia s americkým trhom ako napr. Asociácia chemického priemyslu. Skupina sa doteraz schádzala 1x za tri mesiace, ale očakáva sa, že v roku 2015 sa bude schádzať častejšie.

Problematike TTIP sa venuje aj tripartita a Zväz priemyslu a dopravy ČR pravidelne vydáva stanoviská k zverejneniam EK k TTIP. V súvislosti so zverejnením výsledkov verejnej konzultácie EK ohľadom ochrany investícií a riešení sporov medzi investormi a štátom /ISDS/,

možno uviesť, že z CZ zaslalo do verejnej diskusie svoje príspevky celkom 176 subjektov. Ministerstvo priemyslu a obchodu CZ zorganizovalo v spolupráci s Ekonomickou univerzitou, Britským veľvyslanectvom, Zastúpením EK v CZ na jeseň 2014 verejné stretnutie s hlavným vyjednávačom EÚ o TTIP Ignaciom Garciom Bercerom, za účasti prezidenta Hospodárskej komory CZ Vladimíra Dlouhého a predsedu Českomoravskej odborovej konfederácie. V rámci podujatia minister Mládek odmietol, že rokovania prebiehajú v utajení, ale obhajoval určitú nevyhnutnú diskretnosť. MPO CZ a MZV CZ majú za cieľ venovať viac pozornosti komunikácii s verejnosťou a naďalej informovať verejnosť o aktuálnych výsledkoch rokovaní.

Dánsko

DK vláda má k procesu TTIP jednoznačne pozitívny postoj, ktorý opakovane prezentovali predovšetkým predstavitelia MZV DK, minister ZV Martin Lidegaard a minister pre obchod a rozvojovú spoluprácu Mogens Jensen. Dohoda má podľa DK značný potenciál podporiť obchodno-ekonomické vzťahy medzi EÚ a USA a prispieť k zvýšeniu dynamiky hospodárskeho rastu, ktorý je v krajinách EÚ podstatne nižší než v USA, či iných častiach sveta. DK podporuje dynamické napredovanie rokovaní o TTIP, čo však nemôže byť na úkor v DK tradičnej otvorenosti a transparentnosti. DK zároveň deklarovalo „nulovou toleranciu“ ku kompromisom v oblasti dodržiavania zdravotných či environmentálnych noriem.

Problematika TTIP bola aj ťažiskovým bodom programu pracovnej cesty M. Jensena do USA v 4/2014, keď vo Washingtone rokoval o tejto téme s hlavným vyjednávačom US Trade Representative Michaelom Fromanom, predsedom obchodného výboru Snemovne reprezentantov Devinom Nunesom ako aj so zástupcami Obchodnej komory USA.

Stanovisko DK vlády k TTIP tločené M. Jensenom: „TTIP by bola dôležitou pomocou pre európske ekonomiky v dobe, kedy je veľká potreba vytvárania ekonomického rastu a zamestnanosti. Nesmie však znamenať zhoršenie podmienok pre naše zdravie, potraviny a vysoké environmentálne štandardy. To je jednoznačnou podmienkou zo strany DK a Európy.“

Medializované reakcie verejnosti, resp. NGOs k senzitívnym otázkam spojeným s negociačným procesom k TTIP: Tým, že DK vláda na jednej strane otvorene deklaruje podporu procesu rokovaní o TTIP, ktorú však podmieňuje otvorenosťou a nekompromisným zdôrazňovaním obhajoby vysokých štandardov platných v EÚ/DK nevytvára sa v DK výraznejší priestor na kritiku procesu zo strany médií ani NGO. ZÚ aj z tejto strany registruje prevažne pozitívne reakcie.

CEO Konfederácie DK priemyslu, Karsten Dybvad, a prezident DK zväzu kovrobotníkov, Claus Jensen, v otvorenom liste DK médiám, ktorý publikoval aj FT, deklarujú svoje pevné odhodlanie podporovať TTIP. V liste konštatujú: „Dnes je USA pre DK tretím najväčším exportným trhom a TTIP ho môže zvýšiť až o 28% so zosilnením výrobných základov a vytváraním nových pracovných miest. Nemôžeme si dovoliť nevyužiť takúto príležitosť. Ekonomická váha EU a USA sú na zostupnej krivke. Ak chceme zabezpečiť vysoké environmentálne a spotrebné štandardy, právnu ochranu a práva zamestnancov, ktoré sú charakteristické pre transatlantické trhy, nesmieme ďalej strácať čas.“... „Vzájomné zahraničné investície EU-USA, ktoré spoločne vytvárajú 7,8 mil. pracovných miest, sú dôležité pre naše ekonomiky. Je dôležité, aby TTIP zabezpečila adekvátnu ochranu zahraničných investorov proti priamej alebo nepriamej privatizácii a neférovému zaobchádzaniu. To sa samozrejme musí urobiť tak, aby to nebolo v rozpore s legislatívnym právom riešiť záležitosti verejného záujmu ako je ochrana verejného zdravia, životného prostredia a ochrana spotrebiteľov.“

DK média venovali priestor aj nezávislej analýze vypracovanej inštitútom Copenhagen Economics pre MZV DK ktorá jednoznačne preukázala, že ambiciózna dohoda medzi USA a EÚ by prispela k nárastu DK exportu do USA o 14% (14 mld. DKK, takmer 1,9 mld. €) ročne

Estónsko

EE podporuje dohodu TTIP medzi EÚ a USA, ktorá by mala byť komplexná a čo najliberálnejšia. Len ambiciózny výsledok dohody môže priniesť hospodársky rast, viac pracovných miest, výhody pre spotrebiteľov a zvýšenie medzinárodnej konkurencieschopnosti. Podľa EE je TTIP príkladom konkrétnej ukážky transatlantickej spolupráce a predstavuje potvrdenie spojenectva medzi EÚ a USA. Pre EE je dôležité, aby z dohody TTIP mali prospech hlavne SMEs. Dohoda zníži regulačné prekážky, umožní lepší prístup tovarov a služieb na trh a zjednoduší prístup k zadávaniu verejných zákaziek na americkom trhu. Zásadnou sa z pohľadu EE javí podpora verejnosti. Veľmi dôležitá je spolupráca s EE obchodnými kruhmi, pretože TTIP získala obrovskú pozornosť verejnosti a samozrejme čelí aj kritike niektorých skupín obyvateľstva.

Fínsko

Pre FI sú vo vzťahu k pripravovanej dohode TTIP kľúčovými otázkami lepší prístup na trh v oblasti obchodu s tovarom, službami a verejným obstarávaním; uľahčovanie colných režimov; odstraňovanie technických prekážok obchodu. V oblasti verejného obstarávania FI za najperspektívnejšie oblasti považuje informačný a komunikačný sektor, produkty a služby súvisiace s energetikou a životným prostredím a sektory zdravotníctva a infraštruktúry.

Podľa FI dohoda TTIP neznamená, že sa automaticky zrušia alebo zmenia smernice alebo vyhlášky EÚ. Prísne predpisy EÚ, týkajúce sa ochrany ľudského života a zdravia, zdravia zvierat alebo životného prostredia a záujmov spotrebiteľov, nebudú súčasťou vyjednávania. Rokovania nie sú o znižovaní noriem, ale o tom, ako sa zbaviť taríf a zbytočnej byrokracie. FI neprijme žiadny kompromis súvisiaci s bezpečnosťou, ochranou spotrebiteľa alebo životného prostredia. Vzhľadom na vnútropolitickú citlivosť tejto témy považuje FI za dôležité venovať osobitnú pozornosť otvorenosti a transparentnosti počas rokovaní. MZV FI v tejto súvislosti organizuje v pravidelných intervaloch verejné zasadnutia, informujúce o rokovaní o dohode TTIP.

Reakcie odborov a verejnosti: Organizácia fínskych odborov SAK namietala voči viacerým plánovaným bodom dohody TTIP. Kritické stanovisko zaujala hlavne k procesu urovnávania sporov. Podľa SAK by ochrana investícií nebola potrebnou ani prínosnou súčasťou bilaterálnej dohody medzi EÚ a USA. SAK kritizovala aj skutočnosť, že investori by mohli hľadať riešenie sporov najprv na miestnych súdoch a následne sa vo veci sporiť pomocou procesu urovnávania sporov. Okrem iného požaduje aj široký verejný prístup ku všetkým dokumentom. Odborníci sa tiež obávajú, že by proces urovnávania sporov mohol vo FI napríklad zabrániť rozvoju legislatívy na ochranu životného prostredia v oblasti baníctva. Podobne, ako vo väčšine krajín EÚ, aj vo FI má arbitráž aspoň v určitej forme podporu obchodných organizácií a jednotlivých veľkých spoločností, odbory a NGOs a spotrebiteľské organizácie sú prevažne proti návrhu. Otvorenie hospodárskej súťaže v nových priemyselných odvetviach a harmonizácia rozdielnych predpisov EÚ a USA prináša obavy napríklad aj v oblasti legislatívy na ochranu životného prostredia, ktorá je v USA výrazne voľnejšia ako v EÚ. Prof. medzinárodného práva Martti Koskenniemi je zástancom voľného obchodu, obáva sa však vplyvu ochrany investorov na suverenitu štátov. Varuje pred ochranou investícií, pretože ide podľa jeho slov o časovanú bombu, ktorá by mohla postupne zničiť ústavný systém EÚ. Na fínskych blogoch sa tiež objavujú otázky proti geneticky modifikovaným potravinám, dezinfekcii kuracieho mäsa chlóróm, proti mäsu z klonovaných zvierat, ktoré možno nájsť na americkom trhu.

Francúzsko

USA sú základným partnerom EÚ a FR, keď bude TTIP obsahovať ochranné klauzuly na právo EÚ, dohodu privíta. Pre zvýšenie transparentnosti rokovaní vo FR ŠTAT MZVaMR FR pre zahraničný obchod M. Fekl založil, na žiadosť MiZV L. Fabiusa, výbor strategickej kontroly rokovaní. Už sa viackrát stretol a jeho zasadnutia sú k dispozícii aj poslancom NZ FR; FR musí mať záujem o dosiahnutie TTIP – môže ísť o dobrú dohodu, z ktorej môže FR výrazne

profitovať, osobitne v situácii, keď trh EÚ je otvorený pre USA na 100%, kým trhy USA pre EÚ export, vrátane FR, ledva na 50%. Colné náklady na syry FR sú 139%. Exportéri ovocia FR sa musia podrobiť pri vstupe na trh USA procedúre, ktorá trvá mnoho rokov a v konečnom dôsledku odradí, alebo vytvorí neprekonateľnú prekážku FR exportérom. FR tiež musí obhajovať svoj záujem o investície USA a tvorbu pracovných miest vo FR.

Pozícia poslancov vládnej PS v Národnom zhromaždení FR: Sebah Dagomaová, poslankyňa PS NZ FR vyjadruje rezervovaný postoj, podľa nej sa rokovania dejú v úplnej a neospravedlivej netransparentnosti, poškodzujúcej záujmy a suverenitu Francúzska.

Pozícia Národnej komisie pre informatiku a slobody (CNIL) – Isabelle Falque Pierrotinová, predsedníčka komisie, zároveň predsedníčka G29 – združenia regulátorov údajov EÚ ako základnú požiadavku vyzýva na definovanie európskeho právno-etického regulačného rámca digitálnej spoločnosti, ktorý by odmietol definovať osobné údaje ako tovar, čím hrozí navrhovaná TTIP. V hre sú hodnoty a slobody. Pravdu o amerických praktikách podľa predsedníčky CNIL odhalila aféra Snowden; I. Falque-Perrotin tiež sponchyňuje dohodu „Safe Harbour“, ktorá umožňuje prenášať do USA osobné údaje občanov ČK EÚ, ako aj údajov o správe internetu; EÚ musí žiadať garancie ochrany osobných údajov - podriaďiť ich osobitnému režimu, alebo vylúčiť osobné údaje úplne ako predmet TTIP; dobrým základom je „právo na zabudnutie“ definované v rozhodnutí ESD v máji 2014, ktoré spustilo explóziu žiadostí o úplný výmaz osobných údajov u amerických spoločností Google či Facebook. Je to potvrdenie EÚ, že ochrana osobných údajov je základným právom človeka; na tomto základe G29 vydala 13 právnych odporúčaní aplikácie práva na zabudnutie, k nim pridala praktické odporúčania a postúpila ich americkým spoločnostiam.

Pozícia Strediska štúdií svetovej ekonomiky riaditeľa centra, Sébastien Jeana: Verejná debata o TTIP vo FR predstavuje skôr skreslený, než reálny obraz konštruktívnych debát. Každá strana hovorí o inom: kým EK a vláda FR dávajú výpočet prínosov, oponenti prehávajú s výpočtom rizík pre spotrebiteľa. Brusel to však opakuje: európskej legislatívy ohľadom kritérií na pestovanie GM plodín či chov GM zvierat sa rokovania netýkajú a nepoškodia ju. Opatrnosť treba zachovať v konvergencii pravidiel, čo je kľúčovou otázkou TTIP z pohľadu záujmu krajín EÚ. Rokovania musia ošetriť nepotrebné náklady vynútené zladovaním rozdielov pravidiel, princípy regulácie však nesmú byť ohrozené, osobitne v oblasti poľnohospodárstva vo viacerých aspektoch. Naopak, v oblastiach chémie, farmaceutiky alebo mechaniky vzájomné uznanie noriem technických procedúr pomôže náklady zredukovať (príklad: autá – normy bezpečnosti alebo emisné normy sú podobné, ale odlišne sa prenášajú do technickej realizácie). Treba však priznať slabší celkový priamy prínos pre ekonomiku – len 0,5% HDP EÚ. Hlavným záujmom je však redukcia zbytočných administratívnych nákladov a upevnenie inštitucionálneho ekonomického rámca, teda faktory nepriamo podporujúce rast. Zmeny tiež podporia rast podnikov, politický kalendár rokovaní je jasným handicapom, limitom je koniec roka 2015, nanajvýš začiatok roka 2016. Ak sa nestihne, rokovania skončia kvôli predvolebnej kampani v USA. Tam sa však TTIP vôbec neinterpretuje politicky ako v EÚ, riziko minimálnej dohody je teda veľké.

Komentár denníka Le Figaro 13. 1. 2015: Napriek výzve šéfov štátov a vlád EÚ z decembra 2014 sa uzavretie dohody s TTIP zdá byť čoraz menej pravdepodobné v termíne do konca r. 2015. Kritiky zo strany verejnosti EÚ sa týkajú predovšetkým arbitrážnej procedúry pri riešení problémov medzi podnikom a štátom (ISDS), ktorá by napríklad mohla nahradiť zákon štátu ochraňujúci spotrebiteľa. Podľa LeFigaro EK potvrdzuje možnosť venovať tomuto problému náležitú pozornosť, napríklad možnosťou odvolania sa, pozícia EK však nebude jasná skôr, než o pár mesiacov. Dovtedy má byť téma „arbitráž“ vylúčená z 8. kola rokovaní, ktoré majú začať 2. februára.

K téme EK za 9 mesiacov verejných konzultácií na internete dostala vyše 150-tisíc reakcií, z toho 145-tisíc zo strany rôznych lobistov.

Najsilnejší odpor vo FR voči TTIP predstavuje dnes už medzinárodná NGO Attac, fungujúca zo sídla v Paríži od r. 1998, ktorá založila európsku občiansku iniciatívu proti TTIP „STOP TTIP ECI“, dnes podporovanú 290 ďalšími NGOs v Európe. Ich oficiálnu iniciatívu však EK odmietla 11. 11. 2014, čo Attac považuje za neprípustné. Attac preto podala žalobu proti rozhodnutiu EK 10. novembra 2014 na ESD kvôli jeho politickej motivovanosti.

Grécko

V súvislosti s výsledkami parlamentných volieb v GR sa dá očakávať posun v oficiálnej pozícii GR, vzhľadom na zmenu vlády a nástup strany SYRIZA (koalície radikálnej ľavice), ktorá ešte do konca r. 2014 spoluorganizovala a aktívne podporovala protesty verejnosti proti TTIP a CETA (Komplexnej hospodárskej a obchodnej dohode medzi EÚ a Kanadou) (napr. v rámci celoeurópskych demonštrácií proti TTIP a CETA).

Pozícia SYRIZA proti TTIP je uvedená aj na ľavicovej internetovej platforme „ISKRA“ P. Lafazanisa, nového gréckeho ministra výrobnjej reorganizácie, životného prostredia a energetiky, nového ministerstva, ktoré zahŕňa aj rezort poľnohospodárstva a potravinárskeho priemyslu. Tento postoj je tiež uvedený vo vyhlásení europoslancov za stranu SYRIZA k CETA a k TTIP z 3.10.2014 (na webovej stránke G. Katrougalosa, nového alternujúceho ministra pre administratívne reformy, vtedajšieho europoslancu). Výbor strany SYRIZA pre ekológiu, ochranu životného prostredia a územné plánovanie vo svojom vyhlásení z 10.10.2014 uvádza: „zúčastňujeme sa a podporujeme protest proti TTIP a CETA, ako aj proti ďalším prebiehajúcim rokovaniam o voľnom obchode, ktoré síce podporujú rast a zrýchlenie obchodu, ale podkopávajú základné princípy demokracie, ktoré si vydobyli občania. Znepokojuje nás prípadný dopad dohody o TTIP na verejné zdravie, bezpečnosť výrobkov, finančné služby, bezpečnostné predpisy pre potraviny (vrátane obmedzení pre geneticky modifikované potraviny), poľnohospodárstvo, predpisy pre používanie toxických látok, dopad na miestne komunity, pracovnoprávne vzťahy, ochranu údajov, dodávky energie, ochranu životného prostredia, ochranu zvierat a ochranu práv duševného vlastníctva“.

Je ťažké odhadnúť do akej miery sa zmierni tón SYRIZA v otázke TTIP, vzhľadom na jej nové postavenie teraz už ako vládnej a nie opozičnej strany. Vzhľadom na to, že parlamentné voľby v Grécku sa uskutočnili 25. 1. 2015 a nová vláda len 27. 1. 2015 zložila sľub, nie je v súčasnosti možné získať oficiálne stanovisko vládnych inštitúcií k procesu TTIP.

Proti TTIP sa opakovane vyjadrila aj grécka strana zelených (N. Chrysogelos) a rôzne NGOs, napr. grécka pobočka nadácie Rosa Luxemburg, odbory, združenia spotrebiteľov, environmentálne organizácie a organizácie na ochranu zvierat.

Pozn.: Oficiálne stanovisko GR k TTIP bolo do konca roka 2014 vo všeobecnosti pozitívne, plne podporovalo uzavretie takejto (čo najambicióznejšej) dohody s USA. Uzavretie dohody považovalo za prínos nielen pre ekonomiky EÚ a USA, ale v konečnom dôsledku najmä pre spotrebiteľa. Prioritou pre GR boli dovedy najmä oblasť vlastníckych práv, a to predovšetkým ochrany geografických označení a adekvátne ochrana názvov typických produktov. V USA je v súčasnosti predávaných mnoho potravinárskych výrobkov vyrobených v USA pod názvami tradičných európskych produktov, preto sa úsilie GR zameriavalo najmä na vynegovanie vysokého stupňa ochrany geografických označení, ktoré by mohlo znamenať vysoko pozitívny vplyv TTIP na ekonomiku GR. Druhou prioritou pre GR bol prístup na trh, s dôrazom na námorné služby, v ktorých má GR bohatú tradíciu a sú významnou súčasťou GR ekonomiky (prístup na trh USA je v súčasnosti silne chránený).

Holandsko

Téma TTIP v NL nie je, s výnimkou parlamentnej pôdy, vo verejnom priestore diskutovaná. Doposiaľ neboli nezaznamenané žiadne aktivity NGOs v tejto súvislosti. O to intenzívnejšie prebieha diskusia v parlamente NL. Poslanci sa dlhodobo zaujímajú o viaceré témy súvisiace s negociovaním TTIP, napr. o ISDS klauzulu, k čomu požadujú oficiálne stanoviská vlády. Vláda

NL pritom zaujíma k možnosti podpisu TTIP konštruktívne stanovisko a podpis tejto dohody jednoznačne podporuje. Vzhľadom na štruktúru ekonomiky a jej otvorenosť očakáva, že dohoda bude mať pozitívny vplyv na objem exportu NL ako základného rastového faktora ekonomiky. V rámci zaujímania oficiálnych stanovísk sú široko využívané odborné štúdie vypracované renomovanými odborníkmi z akademického prostredia (<http://www.rijksoverheid.nl/ministeries/bz/documenten-en-publicaties/rapporten/2014/06/24/the-impact-of-investor-state-dispute-settlement-isds-in-the-transatlantic-trade-and-investment-partnership.html>), ale rovnako tak aj pôvodne NL, aktuálne nadnárodnej, poradenskej spoločnosti Ecorys, ktorej experti sú priamo zapojení do negociácií textu dohody. Spomedzi vládných predstaviteľov sa k predmetnej problematike doposiaľ vyjadrila iba ministerka zahraničného obchodu a oficiálnej rozvojovej pomoci L. Ploumenová, ktorá nedávno vyhlásila, že rokovania o novej obchodnej dohode medzi EÚ a USA musia byť oveľa transparentnejšie. Ministerka chce dosiahnuť v určitej fáze rokovaní zapojenie odborových organizácií. "Musíme odstrániť záhadnosť tejto dohody. Nesmie to zostať v polohe zákulisnej politiky", povedala Ploumenová. Predmetom diskusie s odborármi by pritom mali byť možné dôsledky tejto dohody na pokles pracovných príležitostí. Dôsledky TTIP budú závažné. NL je tretím najväčším investorom v USA. Podľa oficiálnych údajov, farmárstvo a pestovanie záhradných rastlín, produkcia chemikálií a hi-tech sektor by mali z dohody profitovať, negatívne dôsledky by však dohoda mala mať na dopravné a prepravné služby, produkciu mäsa a automobilový priemysel. Doposiaľ nie je zrejmé, aké výhody by vlastne mala dohoda priniesť. Rozdiel medzi doterajšími neoficiálnymi odhadmi a výsledkom štúdie ministerstva je veľmi veľký (4,1, resp. 1,4 mld. € dodatočného zisku pre podnikateľov NL). Ploumenová zároveň presadzuje, aby národné parlamenty mali výraznejšiu možnosť zapojiť sa do celého procesu rokovaní, ktoré nateraz vedie iba EK. Rozhodnúť by o tom v krátkej dobe mal Európsky súdny dvor.

Írsko

Oficiálne vládne kruhy IE vítajú proces TTIP. Vláda IE však k procesu negociácií má požiadavky, najmä požaduje väčšiu informovanosť a transparentnosť o prebiehajúcich rokovaníach o TTIP, odporúča EK vypracovať zoznam krátkodobých negatívnych dopadov, týkajúce sa zamestnaneckých dividend, žiada väčšiu diskusiu medzi EK a národnými parlamentmi, ktorá by bola zameraná na riešenie lokálnych problémov a zohľadnenie miestnych záujmov, z dôvodu, že EK má právomoc rokovať o týchto otázkach v mene celej EÚ, žiada užšiu spoluprácu medzi národnými parlamentmi s tým, že národné parlamenty by mali byť priamo zapojené do „legislatívneho transatlantického dialógu“.

Taktiež vyzýva na rešpektovanie úlohy národných parlamentov, ktoré majú právomoc vyslovovať súhlas so „zmiešanými zmluvami“, ako aj žiada rokujúcich zástupcov, aby sa vyhli konfliktu záujmov, poukazuje na nedostatok informatívnej diskusie o procese TTIP, tak na národnej, ako i na európskej úrovni a vyzýva na väčšiu zainteresovanosť občianskej spoločnosti a iných záujmových skupín. Žiada EK začať diskusiu o procese TTIP, vyjadruje znepokojenie, že aproximácia právnych predpisov môže viesť k zníženiu existujúcich štandardov a k odstráneniu doterajších opatrení a štandardov v oblasti ochrany životného prostredia a sociálnej ochrany ako aj kvality produktov v oblasti potravinárstva a poľnohospodárstva, ale i iných oblastiach, víta verejnú diskusiu ohľadom otázok spojených s ochranou investícií a riešenia sporov a taktiež víta väčšiu angažovanosť EK v týchto otázkach.

Írske NGO vyjadrili svoje znepokojenie, že TTIP podkopáva demokraciu a právny štát, umožňuje zahraničným spoločnostiam v rámci žalôb požadovať od štátov náhradu za spôsobenú škodu v tajnom rozhodcovskom konaní, podporuje rozšírenie a prehĺbenie procesov, ktoré ohrozujú zdravie planéty a jej schopnosť zabezpečiť pre ľudstvo trvalo udržateľný rozvoj, podporuje privatizáciu, ktorá prináša nadnárodným korporáciám značné zisky z verejných vodovodov a zo systému vzdelávania a zo systému zdravotného zabezpečenia, ohrozuje zdravie

človeka, ako aj životné prostredie postupmi, ktoré sú povolené a legálne v USA, ale nie sú povolené v EÚ, umožňuje dovoz geneticky modifikovaných potravín a hormónálne upraveného mäsa, znižuje štandard chovu zvierat a znižujú možnosti prevádzkovania rodinných fariem tým, že podporuje veľké poľnohospodárske spoločnosti, obmedzuje slobodu - zavádza ešte väčší a prísnejší dohľad a kontrolu nad používateľmi internetu. Veľmi prísne predpisy o autorských právach obmedzujú voľný prístup ku kultúre, k vzdelávaniu a k vede, implementácia TTIP je prakticky nevratná. Uzatvorené obchodné zmluvy budú nemenné, bez možnosti uzatvorenia neskorších dodatkov a zmien. Žiaden ČŠ EÚ nebude môcť jednostranné TTIP vypovedať.

Lotyšsko a Litva

Vláda ako aj opozícia v Litve a Lotyšsku sa stavia veľmi pozitívne k možnosti uzavretia obchodnej dohody medzi EÚ a USA, obe krajiny dúfajú v masívny rozvojový impulz vzájomného obchodu. Ich pozitívny prístup k podpisu obchodnej dohody je manifestovaný tým, že počas predsedníctva Litvy v Rade EÚ v roku 2013 sa začal proces negociácií medzi EK a USA o dohode TTIP. Lotyšsko si podpis dohody stanovilo ako svoju prioritu pre predsedníctvo v Rade EÚ v prvom polroku 2015.

Obe krajiny dúfajú, že podpis dohody bude mať pozitívny dopad na rozvoj obchodných štandardov, znižovanie cielí a rozvoj zamestnanosti. Vláda Lotyšska napríklad komunikovala prínos dohody pre občanov cez finančné benefity, vo svojom vyhlásení uviedla, že v prípade podpisu TTIP sa odhaduje zisk pre EÚ vo výške 119 miliárd USD, čo je cca 545 € pre priemernú lotyšskú domácnosť.

Podpis dohody nie je politickou témou, pretože v oboch krajinách panuje všeobecná zhoda, preto diskusia je skôr výnimočná. Výhrady zo strany médií a niektorých mimovládnych ako aj podnikateľských združení sú v nedostatočnej transparentnosti negociačného procesu ako aj obsahu konkrétnych dohôd. Obavy sú spôsobené rozdielnym prístupom k ochrane spotrebiteľa a potravinovým štandardom v USA a EÚ, pričom niektorí kritici upozorňujú na možný tlak na znižovanie týchto štandardov v rámci Európskej únie. Ďalšou výhradou je vývoz a používanie geneticky modifikovaných potravín a ich prípadný dopad na lokálny trh a ceny potravinárskych produktov Európe ako aj na zdravie obyvateľstva.

Luxembursko

Pokrok v rokovaniach o TTIP bude jednou z priorit blížiaceho sa LU PRES EÚ v 2. polovici 2015 (ale aj dotiahnutie dohôd s Kanadou a Japonskom). Ambíciou LU je dospieť k stavu, kedy bude jasná štruktúra TTIP a budú známe oblasti, v ktorých je dosiahnutá dohoda a aj tie, kde dohoda nie je. LU konštatuje istú nejasnosť v nasadení USA pri pokračovaní rokovaní, vysvetľuje si to záujmom USA dosiahnuť najskôr dohodu s krajinami Ázie (TPP).

Z hľadiska obsahu budúcej dohody LU citlivo vníma klauzulu urovnávania sporov ISDS. LU sleduje kroky EÚ, konzultáciu s občianskou spoločnosťou a podporuje kroky EK, osobitne komisárky Malmströmovej. Minister ZV Jean Asselborn vyhlásil, že LU nebude môcť podporiť oslabenie európskych štandardov, osobitne v oblasti geneticky modifikovaných potravín, verejných služieb a kultúrnych tovarov. Pripúšťa, že dohoda je kontroverzná, no má potenciál stať sa turning point-om.

Dosiahnutie dohody s USA má veľmi veľkú podporu u podnikateľského sektora (Obchodná komora LU, Business Federation Luxembourg).

Naproti tomu, podľa výsledkov Eurobarometra z novembra 2014 patrí LU spolu s AT a DE k najskeptickým krajinám. Až 43% opýtaných sa vyslovilo proti TTIP. Kritické sú odbory, ekologické hnutia a extrémne politické strany (avšak s prakticky nulovým vplyvom v parlamente).

Maďarsko

HU predpokladá v rozhodujúcej miere pozitívne dopady uzavretia TTIP na hospodárstvo krajiny. Podľa predbežných analýz by export HU mohol vzrásť o 15-20% a HDP o 0,2-0,3%, pričom by mohlo vzniknúť okolo 20 tis. nových pracovných miest. O týchto odhadoch hovoril minister zahraničného obchodu a zahraničných vecí P. Szíjjártó na zasadnutí Americkej obchodnej komory v Budapešti. Niektoré verejne tločené oficiálne pripomienky sa týkajú samotného priebehu negociácií. Podľa ŠTAT ministerstva zahraničného obchodu a zahraničných vecí I. Mikolu, americká strana zatiaľ „neodkryla svoje karty“ v takej miere ako EÚ, čo sa týka predovšetkým liberalizácie DPH. Pre HU sú dôležité otázky automobilov, liečiv a chemických výrobkov. V oficiálnych stanoviskách je na prvé miesto kladená požiadavka zákazu dovozu GMO potravín do krajiny.

Niektorí predstavitelia vládnej strany FIDESZ pred krátkym časom účelovo interpretovali súčasné maďarsko-americké spory aj v kontexte so schvaľovaním TTIP a naznačovali že kritika vnútropolitického vývoja krajiny zo strany USA je nátlakom, ktorý by mal zabezpečiť bezproblémovú ratifikáciu zmluvy.

Predseda obchodnej a parlamentnej komory L. Parragh vyjadril obavy z toho, ako budú hospodárske subjekty reagovať na TTIP, keďže ich veľká časť ani nevie o príprave dohody. Podľa neho bude dôležité, ako sa s TTIP vysporiadajú SMEs.

Hlavné výhrady voči uzavretiu TTIP vyjadrujú opozičné strany: ekologická LMP a krajne pravicová Jobbik, ktoré považujú dohodu za nevýhodnú pre HU a kritizujú, že proces rokovania o nej nie je transparentný. LMP vo svojom oficiálnom stanovisku poukazuje na to, že tajne negociované dohody (popri TTIP aj CETA) slúžia na maximalizáciu zisku nadnárodných spoločností a oslabia pravidlá regulujúce potravinovú bezpečnosť. LMP oznámila, že sa pripája k zberu podpisov pod európsku petíciu proti uzavretiu dohôd TTIP a CETA. LMP iniciovala rozpravu v parlamente o TTIP, ktorá sa uskutoční začiatkom februára.

Nemecko

V DE existuje agenda TTIP ako vnútropolitická téma od roku 2013, postoj politikov k TTIP je pozitívny, vyzdvihuje sa jej politický a ekonomický prínos pre DE a EÚ. Problémom TTIP je klauzula o ochrane investícií, s ktorou DE principiálne nesúhlasí, čo potvrdila aj kancelárka Merkelová, ktorá okrem iného potvrdila, že v oblastiach ako ochrana zdravia, životného prostredia a investícií zo svojich pozícií (v neprospech obyvateľstva) neustúpia. Podľa DE existuje priamy vzťah medzi TTIP a CETA, podpísaním CETA sa uvoľnia/urýchlia rokovania o TTIP, v CETA treba doriešiť otázku ochrany investícií, podobne ako aj v TTIP.

Zväz automobilového priemyslu DE (VDA) aktívne vystupuje za podpis TTIP, presadzuje zjednotenie noriem a štandardov, čo umožní úsporu značných finančných prostriedkov. BMWi víta túto aktivitu, pretože pre obyvateľstvo je to signál, že nielen vláda má záujem na podpise TTIP. BMWi si je vedomé potreby získať obyvateľstvo na podporu TTIP, preto sa sústreďuje najmä na technické rokovania a zároveň pripravuje kampane na podporu TTIP.

Po vymenovaní komisárky EU pre obchod Cecilie Malmströmovej došlo k transparentnosti v rokovaníach o TTIP a verejnosť v DE sa dozvedela viac o prebiehajúcich rokovaníach a ich výsledkoch. V DE sa očakáva, že transparentnosť napomôže k pozitívnemu postojovi verejnosti DE k rokovaniam a podpisu TTIP. Vláda DE, ministerstvá a aj profesné zväzy priemyslu podporujú podpis TTIP, čo sa však nedá tvrdiť o postojovi verejnosti. Verejnosť je ovplyvňovaná médiami, ktoré vyzdvihujú skôr negatívnu stránku TTIP (chlórové kurčatá, geneticky modifikované potraviny, zhoršenie ochrany v práci, ochrana duševného vlastníctva, geografické označenia, ochrana osobných údajov a pod.). Taktiež väčšina NGO vystupuje v oblasti poľnohospodárstva, životného prostredia, hospodárskej politiky, právnej ochrany, pracovných a ľudských práv a ochrany spotrebiteľa kriticky až negatívne. Proti TTIP sú zväzy v oblasti poľnohospodárstva.

Za dôvody negatívneho postoja časti DE obyvateľstva sa uvádza tzv. amerikanizmus, ktorý sa neteší obľube, antiglobalizácia, civilizačné problémy, konzervativizmus (Bavorsko) a antieurópske hnutie.

Poľsko

PL sa aktívne zúčastňuje na rokovaníach o TTIP a prípravu TTIP podporuje. Za najdôležitejšie okruhy rokovaní Poľsko považuje prístup na trh, reguláciu geneticky modifikovaných organizmov (GMO), plyn, ochranu investícií, duševné vlastníctvo, ochranu osobných údajov, kultúrnej rôznorodosti a audiovizuálneho sektora.

PL má záujem vytvoriť lepšie podmienky pre export európskych, vrátane PL produktov na americký trh. Zároveň ale upriamuje pozornosť na skutočnosť, že vzhľadom na konkurečnú prevahu USA v niektorých sektoroch, o.i. v poľnohospodárstve, by niektoré produkty mali byť vnímané ako citlivé. Tie by mali byť vylúčené z liberalizácie alebo by mal existovať systém odstupňovaných bariér prístupu na trh, čím by sa vytvoril priestor pre prispôbenie sa firmami meniacim sa hospodárskym podmienkam. Podľa PL eliminácia necolných bariér môže predstavovať najväčší prínos TTIP. Ide najmä o sektor automobilového a farmaceutického priemyslu, ktoré sa nebudú musieť prispôbovať rôznym systémom štandardov na trhu. Zároveň ale poukazuje na potrebu neobmedzovať v budúcnosti suverénne právo štátov regulovať, resp. znižovať štandardy v oblasti ochrany zdravia, bezpečnosti, životného prostredia a pod. Dohoda by nemala dovoliť dopady na prijaté legislatívne zmeny EÚ v oblasti GMO, ktoré garantujú vysoký stupeň bezpečnosti potravín dostupných na trhu EÚ. Nemala by tiež meniť existujúce európske veterinárne a fytosanitárne normy. Jednou z priorit PL je odstránenie obmedzení v exporte plynu z USA. Vytvoril by sa tým prístup k lacnejším energetickým zdrojom. Poľsko vníma túto otázku ekonomicky, ale aj politicky.

Ochrana investícií by mala tvoriť súčasť budúcej dohody. Existujúca dvojstranná dohoda o ochrane investícií s USA nie je z hľadiska poľských záujmov vyvážená. Nová (európska) dohoda by krajiny ako PL mala viacej chrániť pred neopodstatnenými arbitrážnymi konaniami. Nová dohoda by mala riešiť iba tie oblasti ochrany duševného vlastníctva, ktoré sú zviazané s liberalizáciou obchodu. PL presadzuje vylúčenie audiovizuálnych služieb z obsahu dohody.

NGOs v PL upozorňujú na riziká vyplývajúce z podpísania dohody TTIP. Podľa niektorých z nich dohoda nemá nič spoločné s voľným obchodom, ale skutočným cieľom je zabezpečenie privilegovanej pozície a ochrany pre veľké korporácie na úkor SMEs a obyvateľov EÚ. Ich osobitnej kritike čelí mechanizmus riešenia sporov medzi krajinami a investormi (ISDS), bagatelizovanie názorov verejnosti a netransparentnosť procesu vyjednávaní. Ako argument proti dohode využívajú aj skutočnosť, že obavy vo vzťahu k TTIP nevyjadrujú iba NGOs, ale aj národné parlamenty iných krajín.

Na rozdiel od občianskych NGOs, sú profesionálne združenia presvedčené, že najväčšou bariérou pre SMEs sú existujúce regulačné opatrenia. TTIP ich má zrušiť, takže pre firmy sa tým otvorí možnosť zvýšenia produkcie a vývozu, čo vyvoláva tvorbu pracovných miest.

Podľa kritikov dohody ISDS negarantuje rovnosť hospodárskych subjektov, keďže sa upriamuje na zahraničných investorov. Poukazujú na skutočnosť, že vysoké náklady na využitie ISDS vlastne vytlačia zo scény väčšinu malých firiem. Najextrémnejší odporcovia dohody dokonca od vlády očakávajú nielen odmietnutie TTIP, ale dokonca aj jednostranné vypovedanie dohody o ochrane investícií medzi PL a USA z roku 1994. Niektoré prehraté arbitrážne spory totiž zaväzujú PL hradiť miliardové sumy.

Portugalsko

PT v záujme posilňovania internacionalizácie svojej ekonomiky podporuje rokovania o TTIP. Vzťahy PT s USA sú popri európskej integrácii a privilegovanými vzťahmi s krajinami luzofónneho priestoru treťou konštantnou strategickou prioritou a v ich ekonomickej dimenzii vidí veľký rastový potenciál. Vďaka svojmu geopolitickému postaveniu v kvalitatívne novom

transatlantickom partnerstve PT vidí i strategickú príležitosť vymaniť sa z európskej periférnej pozície a dostať sa do ťažiska euroatlantických integračných procesov. PT má od TTIP všeobecne pozitívne očakávania, v rokovaní požadujú ofenzívny pragmatický prístup a vysoké ambície. Požiadavky PT podnikateľských asociácií sa sústreďujú hlavne na prístup na US trh verejného obstarávania, zredukovanie regulačných prekážok, vynulovanie pretrvávajúcich dovozných taríf, ako aj otvorenie US energetického trhu a pracovnú mobilitu. Prínos TTIP pre PT by mal byť či už v prípade umierneného alebo ambiciózneho scenára, pozitívny od 0,57% HDP do 0,76% HDP, pričom výhodnejším je ambiciózny scenár. Vzhľadom na štruktúru PT exportu do USA je na rozdiel od EÚ ako celku pre PT eliminácia tarifných bariér rovnako dôležitá ako netarifných. Za všeobecne prijímaného predpokladu urýchleného zníženia resp. eliminácie dovozných ciel bude PT profitovať z TTIP predovšetkým v prvej fáze jeho uplatňovania. Vplyv TTIP na jednotlivé sektory bude diferencovaný, celkovo však bude pre ekonomiku prínosom. Pozitívny vplyv bude mať aj na rast zamestnanosti, v počiatočnej fáze viac ako 40 000 pracovných miest, ďalších 23 000 v dlhodobej perspektíve. Pre PT je jednou z veľmi dôležitých otázok geografického označovania pôvodu.

ŠTAT MZV PT pre európske záležitosti B. Macaes bol spoločne s predstaviteľmi 13 krajín EÚ signatárom listu komisárke C. Malstrom, v ktorom podporili zachovanie ISDS v rokovaní o TTIP. PT má zatiaľ právny rámec ochrany investícií pomerne slabý, ISDS by prispelo k zvýšeniu jeho investičnej konkurencieschopnosti. PT víta záver ER z 18.12.2014 o završení rokovaní do konca r. 2015- B. Macaes však reálnosť tohto termínu vidí skepticky.

Postoje najväčšej PT odborovej centrality CGTP k TTIP sú v európskej odborovej línii. Za kľúčovú považuje potrebu transparentnosti procesu, ktorý by mal byť monitorovaný národným parlamentom a sociálnymi partnermi, ku ktorým patria aj odbory. CGTP kladne hodnotí, že TTIP bude mať pozitívny vplyv na rast pracovných miest, na druhej strane má obavy o ich kvalitu. V tejto súvislosti odmieta, aby TTIP v mene konkurencieschopnosti slúžilo ako alibi pre ďalšiu dereguláciu pracovného trhu (aj v kontexte celkovej európskej tendencie flexibilizácie pracovného trhu a znižovania úrovne sociálnej ochrany). Poukazuje tiež na to, že USA neratifikovali dohody ILO, menovite čo sa týka odborárskych slobôd a kolektívneho vyjednávania. Celkovo sa obáva, aby rýchlosť rokovacieho procesu neutlmila či neznemožnila európsky sociálny dialóg.

Rakúsko

AT podporuje zrušenie a krokové odstránenie obchodných prekážok, vrátane odstránení colných poplatkov (v oblasti citlivých poľnohospodárskych produktov však podporuje ich postupné odbúravanie a/alebo dohodu o kontingentoch) Pokladá za obzvlášť dôležité odstránenie netarifných prekážok. Zároveň považuje za nevyhnutné zohľadniť aj ekologické a sociálne aspekty a odmieta znižovanie štandardov. Pre AT je dôležité zachovať právo každého partnera podľa vlastného uváženia regulovať úroveň ochrany, najmä zdravia, bezpečnosti, spotrebiteľov, ochrany práce a životného prostredia. AT vníma problematiku audiovizuálnych a verejných služieb a otázku pracovných podmienok, ktoré budú musieť poskytovatelia týchto služieb dodržiavať ako citlivú oblasť.

Vzhľadom na značnú vnútropolitickú citlivosť tejto témy za obzvlášť významné považuje AT transparentné vedenie rokovaní a informovanie o ich postupe verejnosť vrátane NGOs a organizácií na ochranu spotrebiteľov. Preto AT zastáva taktiež názor, že TTIP po ukončení rokovaní musia ratifikovať národné parlamenty. Pozíciu vlády AT v tejto oblasti ovplyvňuje aj pozícia parlamentu, ktorého výbory už prijali priebežné stanoviská. V nich sa kriticky stavajú voči navrhovanej úprave ochrany práv investorov a zavedeniu mechanizmu urovnávania sporov ISDS (Investor-to-State-Dispute-Settlement), v ktorom nevidia pridanú hodnotu, keďže podľa nich nezaručujú investorom vyššiu úroveň ochrany v porovnaní s národným právom. Poslanci taktiež žiadajú, aby TTIP obsahovalo klauzuly týkajúce sa Medzinárodnej organizácia práce a medzinárodných zmlúv o ochrane životného prostredia. Naopak, kriticky vnímajú návrh, podľa

ktorého by firmy mohli žalovať štáty v prípade prijatia zákonov, ktoré ovplyvnia ich budúce výnosy z investícií.

AT NGOs Greenpeace, ATTACK, Civil Society, Global 2000, ako aj Strana zelených (Grünen), farmári, poľnohospodári a časť odborov protestujú proti rokovaniam o TTIP. Petičné akcie zozbierali vyše 500 tisíc podpisov proti TTIP. Emocionálne vedená kampaň vyzýva proti geneticky modifikovaným potravinám, proti dezinfekcii kuracieho mäsa chlóróm, proti mäsu z klonovaných zvierat, proti predaju zdrojov pitnej vody, proti zhoršeniu sociálneho štandardu a za lepšie informovanie verejnosti o priebehu rokovaní.

AT patrí k najväčším európskym kritikom TTIP. Európska komisárka pre obchod Cecilia Malmströmová prišla 20.1. do Viedne, aby priamo v AT ovplyvnila negatívny postoj občanov. Presvedčanie o výhodách dohody je podľa nej primárnou úlohou samotných politikov AT. Vicekancelár a minister hospodárstva R. Mitterlehner v tejto súvislosti uviedol, že je jediným členom AT vlády s pozitívnym postojom k TTIP.

Rumunsko

Všeobecný postoj RO k TTIP je pozitívny, keď RO podporuje urýchlené rokovania o uzavretí dohody, s kladením dôrazu na jeho význam v energetickom sektore, vrátane zabezpečenia dodávok energie do Európy ako aj dostupnú alternatívu zdroja pre MD a UA. Pre RO predstavuje USA dôležitého strategického partnera nielen v politickej, ale aj obchodnej oblasti. USA predstavuje približne 6-7% celkových zahraničných investícií v RO. USA v RO má viac ako 2700 spoločností, z ktorých približne 90% je vo vlastníctve amerických občanov.

Podľa RO mandát na dojednanie zmluvy má jednoznačne EK, čo je prijateľnejšia verzia v porovnaní s prístupom jednotlivých ČK. RO podporuje stanovenie oblastí, ktoré budú upravené dohodou a má taktiež záujem, aby budúca dohoda mala multilaterálny charakter, no zároveň sa neznižila možnosť politického vstupu a požiadaviek zo strany ČK EÚ. RO monitoruje predovšetkým oblasť poľnohospodárstva z pohľadu prístupu na trh ako aj v oblasti obchodno-právnej regulácie s cieľom zachovania štandardov EÚ. V oblasti duševného vlastníctva trvá na vybalansovanej rovnováhe medzi EÚ a USA.

Protesty NGOs a antiglobalizačné protesty v RO sú zväčša spájané okrem partnerstva TTIP s ťažbou bridlicového plynu a ťažbou zlata i striebra v Rosia Montana pre negatívny vplyv na životné prostredie. Projekt TTIP je o.i. odsudzovaný z dôvodu obáv z moci korporácií, geneticky modifikovaných organizmov, mäsa ošetrovaného hormónmi, možnou inváziou americkej kultúry do Európy. Protestov v októbri 2014 sa zúčastnilo len niekoľko desiatok nespokojných občanov. Do protestov sa zapájali nasledovné NGOs: Millennium III Terra Foundation, Active Watch, Rumunsko bez nich, Save Rosia Montana, Mining Watch, Militia spirituala, Romania Vie.

Slovinsko

SI aktívne podporuje prácu EK na rokovaníach o TTIP, očakáva, že podpis dohody mu umožní ľahší prístup na trh v USA a bude prínosom pre spoločnosť. Má záujem o posilnenie spolupráce v oblasti automobilového priemyslu a elektrotechnického priemyslu, avšak v kontexte udržanie svojej pozície vo výrobnom reťazci. Má záujem o obchodnú ochranu svojich potravinárskych výrobkov (mäsové výrobky, víno, ktoré neboli zahrnuté do súčasného zoznamu), nepodporuje žiadne výnimky v dohode, ocenilo by písomný návrh problematiky práv duševného vlastníctva, pretože túto považuje za problematickú tému, najmä v oblasti digitálneho prostredia. Vyjadruje svoju opatrnosť najmä v oblasti geneticky modifikovaných organizmov. Záujem SI je o rozšírenie spolupráce v oblasti verejného obstarávania v sektore obrany a bezpečnosti, kde považuje slovinské firmy za diskriminované.

Španielsko

Vláda ES podporuje rokovania o uzavretí TTIP. V súčasnom španielskom parlamente je väčšina poslancov za prebiehajúce rokovania o TTIP, proti sú len poslanci Zjednotenej ľavice a Katalánskej republikánskej ľavice. Situácia sa však môže zmeniť po všeobecných parlamentných voľbách koncom roka 2015 a aj po voľbách niektorých autonómnych oblastí (napr. 27. 9. 2015 v Katalánsku). V priebehu roka 2014 pokračovala v ES informačná kampaň o TTIP seminármi organizovanými najmä zastúpeniami EK a EP v Madride, obchodnými komorami, kde vystúpili napr. minister obchodu a investícií UK, ŠTAT MH ES pre obchod, analytici think tankov, europoslanci za PP a PSOE, ktorí vysvetľovali priebeh rokovaní a obhajovali výhody TTIP, ale upozornili aj na tzv. červené línie EÚ. Podnikateľské združenia podporujú TTIP a vysvetľujú výhody aj pre SMEs (odbúranie administratívy, certifikačného procesu).

Podporovatelia novej politickej strany Podemos ako aj občania nespokojní s politikou tradičných politických strán sú proti TTIP. Podemos sa vyjadruje proti TTIP najmä ústami poslankyne EP Loly Sánchez Caldentey.

V oficiálnej tlačí boli publikované napr. rozhovory s veľvyslancom USA pri EÚ, hlavným vyjednávačom za EÚ v rokovaníach o TTIP, ktorým je Španiel Ignacio García Bercero. Len sporadicky sa objavia názory záujmových skupín ako sú napr. poľnohospodári vyjadrujúci obavy z prílevu geneticky modifikovaných potravín, likvidácie malých a rodinných fariem. Kritici a odporcovia TTIP z radov verejnosti a NGO využívajú na vyjadrenie svojho názoru internet, kde sa zameriavajú napr. na otázky straty suverenity Európy, obavy z nadradenia záujmov veľkých nadnárodných spoločností nad štáty (napr. pri riešení investičných sporov), likvidácia malých firiem, zníženie kvality potravín, životného prostredia, zhoršenie sociálnych štandardov.

Švédsko

Významnou dimenziou zahraničnej politiky SE je transatlantická dimenzia, ktorej súčasťou sú aktuálnou podobou rokovania o uzavretí dohody TTIP. Podpis dohody by znamenal pre EÚ a SE významný ekonomický a finančný prínos. Švédsko je preto silným podporovateľom budúcej dohody. Aj nová SE vláda vidí v podpise TTIP veľký potenciál pre svoje hospodárstvo. Jednou z prvých krajín EÚ, ktorá navrhovala iniciovanie podpisu dohody medzi EÚ a USA bolo práve SE.

Podľa štúdie Národnej obchodnej rady by sa mal vzájomný obchod medzi SE a USA výrazne zvýšiť. SE vývoz o 17% a dovoz o 15%. Najväčší relatívny nárast pri exporte by mal nastať pri potravinách a nápojoch, poistení, motorových vozidlách a železe a oceli. Štúdia počíta, že podpis dohody povedie k zvýšeniu HDP o 0,5% v celej EÚ a pre Švédsko samotné by podpis predstavoval zvýšenie HDP o 0,2%. Najviac ovplyvnené podpisom dohody pre SE budú tri sektory: potraviny a nápoje, motorové vozidlá a ich diely a podnikateľské služby. Sektor potravín a nápojov zaznamená najväčší nárast výroby a obchodu, nakoľko práve v tomto sektore platia všeobecne vysoké tarify v EÚ i USA. Sektor motorových vozidiel tvorí veľkú časť ziskov v ekonomike SE, ale je potrebné zohľadniť pokles predaja motorových vozidiel v nedávnych rokoch. Liberalizácia netarifných prekážok však môže prispieť k lepším podmienkam pre dané odvetvie a možno očakávať, že bude mať pozitívny dopad aspoň na niektoré segmenty. Pre vzťah SE a USA má oblasť podnikateľských služieb veľký význam. Je to najväčší americký importný sektor pre SE a tiež najväčší exportný sektor služieb do USA. Vývoz do USA v tejto oblasti by sa mal mierne zvýšiť a dovoz ešte o niečo viac za predpokladu, že sa na oboch stranách znížia netarifné prekážky. Dohoda bude mať vplyv aj na sektor poľnohospodárstva, kde by sa zmeny prejavili predovšetkým prostredníctvom zníženia pomerne vysokých taríf a liberalizácie netarifných bariér. Avšak vzhľadom na nízky podiel poľnohospodárstva na produkcii SE by celkový dopad na obchod bol limitovaný. Spoločný obchod medzi SE a USA vytvoril doteraz 300 tisíc pracovných miest vo SE a tento počet by v prípade podpisu TTIP ešte

vzrástol. SE podporuje „otvorenú“ formu dohody s možnosťou prístúpenia ostatných, prevažne stredoamerických krajín.

Taliansko

IT vláda podpis ambiciózneho dohody TTIP jednoznačne podporuje a domnieva sa, že vyvážená a komplexná dohoda pozitívne ovplyvní hospodársky rast krajiny a zamestnanosť. IT od začiatku apeluje, aby dohoda nebola riešená parciálne, ale ako celok. Parciálne riešenie by podľa IT poškodilo EÚ i IT. Všetky tri piliere dohody (prístup na trh, regulačná koherencia a globálne pravidlá) musia byť efektívne pokryté. IT v tomto smere podniká mimoriadne úsilie o podporu značky „Made in Italy“ na americkom trhu v snahe zvýšiť objem talianskeho vývozu. Zo strany IT je problematika ochrany práv duševného vlastníctva a zemepisných označení jednou z kľúčových tém. Je dôležité zabezpečiť ochranu IT výrobcov potravín i spotrebiteľov. IT tiež apeluje na vzájomné uznávanie bezpečnostných štandardov v automobilovom priemysle. V súvislosti s kontroverzným mechanizmom ISDS sa IT domnieva, že ide o dôležitý nástroj pre súkromných investorov a mechanizmus ISDS podporuje. Výskumné centrum IT Ministerstva pre hospodársky rozvoj (MHR), Prometeia vo svojich scenároch odhaduje komplexný efekt na IT ekonomiku viac ako pozitívny, keďže odstránenie prekážok zvýši dopyt a taliansky predaj na zahraničných trhoch s pozitívnym vplyvom na rast HDP. Z analýz tiež vyplýva, že rozšírenie dohody o liberalizáciu, by výrazne ovplyvnilo hospodársky rast IT a zamestnanosť. Vo všeobecnosti by prijatie dohody TTIP umožnilo IT dosiahnuť najväčší percentuálny nárast vývozu spomedzi krajín EÚ vzhľadom na významný vývozný sektoriálny mix, ktorý podlieha vo vyššej miere obchodným prekážkam (najmä necolným, ktoré v súčasnosti platia v USA) a je menej vystavený priamej konkurencii iných vývozcov z krajín EÚ.

Podľa ŠTAT MHR IT C. Calendu TTIP môže priniesť zreteľné výhody pre občanov a SMEs. Necolné prekážky bránia produkcii IT vo väčšej miere ako ostatným európskym partnerom, následkom čoho je tzv. „gap“ v konkurencieschopnosti na trhu USA. Jedným z bodov vyjednávania IT je zníženie ciel, pre ktoré sú znevýhodnené prioritné oblasti talianskeho vývozu a zemepisné označenie pôvodu potravinárskych výrobkov na trhu USA.

IT vláda sa snaží zvyšovať povedomie verejnosti transparentnejším prístupom, pričom pravidelne informuje občanov o cieľoch dohody TTIP a stave rokovaní.

Medzi hlavných odporcov dohody patria poslanci hlavnej opozičnej strany Hnutie 5 hviezd (Movimento 5 stelle), podľa ktorých TTIP prinesie stratu národnej suverenity, zníženie ochrany práce a zdravia, nerešpektovanie platných predpisov produkcie potravín a životného prostredia.

Talianska kampaň STOP TTIP Italia vznikla vo februári 2014 s cieľom koordinácie takmer 80 NGOs, združení, strán a občanov, ktorých spája nesúhlas voči schváleniu dohody TTIP. Hlavným promotérom kampane STOP TTIP Italia je asociácia Fairwatch spoločne s Hnutím 5 hviezd. Svoj nesúhlas prejavujú prostredníctvom webovej stránky <http://stop-ttip-italia.net/info/>, facebooku a menších protestov v celom IT.

Veľká Británia

UK patrí medzi najväčších a najpresvedčenejších zástancov a obhajcov zmluvy. UK zdôrazňuje, že nejde len o komerčné benefity, ale aj o ďalšie aspekty, ako je podpora ekonomiky a obchodu v treťom svete, šírenie ekonomických princípov a podobne. Odstraňovanie prekážok voľného obchodu s tovarom a službami však nesmie vyústiť do zníženia ekologických štandardov alebo do ohrozenia bezpečnosti práce v EÚ. Zo všetkého najdôležitejší je však transparentný prístup so zapojením a informovaním širokej verejnosti o pripravovaných krokoch. Vláda UK zorganizovala celý rad podujatí v spolupráci s podnikateľskou sférou, mimovládnyimi organizáciami, ale aj so širokou verejnosťou, aby vysvetlila svoje kroky a vypočula si konštruktívne nápady a pripomienky.

UK kladie zvýšený dôraz na kapitolu SME, ktoré by mali byť jedným z najviac profitujúcich segmentov celého partnerstva. Na obavy z ohrozenia národnej zdravotnej poisťovne (NHS)

uvádza, že verejné služby sú od začiatku vyňaté z rokovaní a preto avizované nebezpečenstvo neexistuje.

Vláda UK viackrát konštatovala, že súčasná úroveň, tempo a výsledky rokovaní nie sú uspokojujúce. Predpokladá sa, že TTIP bude najneskôr v roku 2016 uzavreté a podpísané, v opačnom prípade bude zmluva v dôsledku politických zmien značne ohrozená. Prioritou číslo 1 naďalej zostáva odstránenie akýchkoľvek taríf a cieľ a zlepšený prístup k štátnym tendrom a možnosť sektorálnej regulácie v oblastiach ako sú automobilový, farmaceutický a potravinársky priemysel. Doménou vlády UK naďalej zostáva pozitívny dopad pre širokú verejnosť, pod čím si predstavujeme regulačné opatrenia, okrem iného aj vo finančných službách.

